

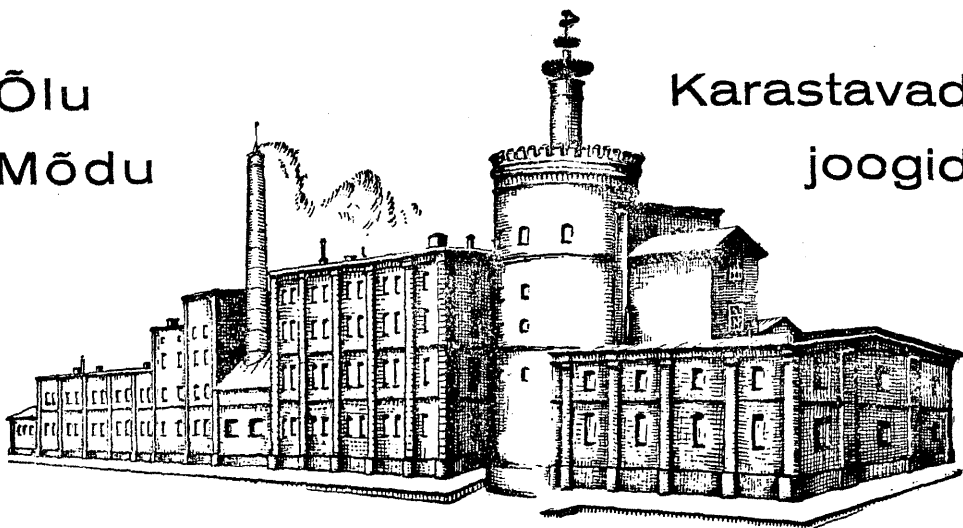
Muusikaleht

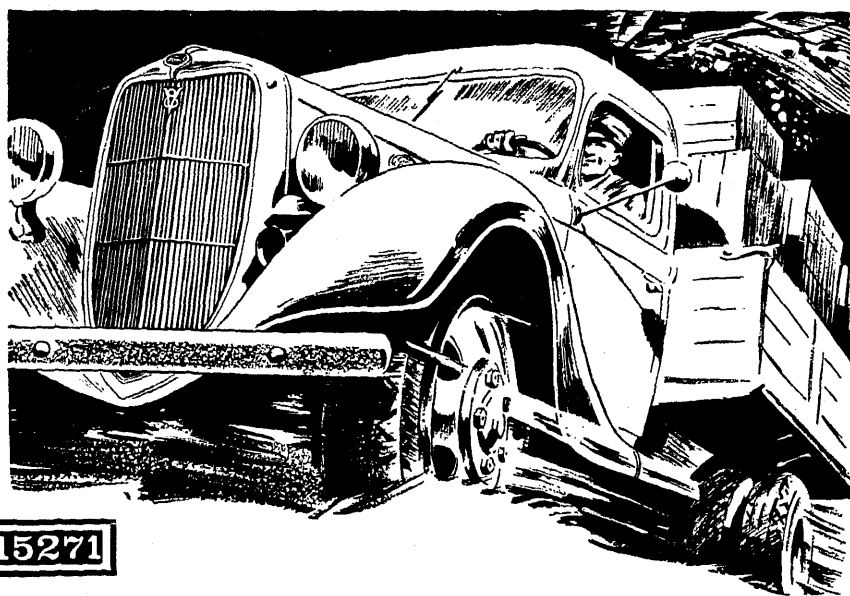
Nr. 5/6 Mai-Juuni 1935

Õlu
Mõdu

Karastavad
joogid

A. L E C O Q

N. 1315271

Mida ütleb Teile selle FORD veoauto vabrikunumber?
Ta ütleb, et peab selleks olema põhjuseid, ega's muidu
poleks neid kaugelt üle miljoni turustatud.
Pealegi selle auto edu peitub ta tõesti odavas hinnas,
suures kandejõus ja pikas elueas!

A-s. A. ROSENWALD & Ko.

Tartus, Suurturg nr. 8, telefon nr. 3-00

Meeste ja naiste

pesu, sukki,
sokke, kind-
daid, koetud
villaseid jak-
ke ja veste,
kaabusid
j. n. e. j. n. e.

Hinnad
möödukad.

Müük suurel ja
väiksel arvul.

Headest parimad

elektritaskulambi ja raadio
anood-patareid on

„Urania“

Lauluvennad ja lauluõed!

Kooli- ja kontoritarbeid, samuti
kingitusartikleid ostate **ikkagi**
kõige soodsamalt

K-m. Karl Loogi

juurest

Tallinn, V. Karja tn. 3, tel. 449-13.

Müük suurel ja väiksel arvul.

Estonia villavabrik

Ladu: Tartu, Lodja t. 10-a
ja Kivi t. 1.

Soovitab moodsates mustrites ja värvides kodu- ja välismaa lõngadest valmistatud villast riiet
kleidi, ülrikonna, mantli ja mütside jaoks ning villaseid vaiba ja käsitöö lõngu. Samas valmis-
tatakse riiet ka tellija omast materjalist. Kaupmeestele kõige soodsam ostukoht.

**KONTORITARBEID
KIRJUTUSVAHENDeid
KONTORAAMATUID
KANTSELEIMATERJALE**

müüme igas valikus ja hulgal
meie suurtest ja mitmekesis-
test ladudest. Meie suur läbi-
müük võimaldab odavalt müüa

Täidame asjatundlikult

igasugu eritellimisi trüki-, li-
neerimis- ja köitetöödele.

Võtame vastu

tellimisi välismaa raamatuile,
ajakirjadele ja -lehtedele. Te
jääte me teenimisega rahule,
sest see on kiire, vastutulelik
ja ausameelne.

Suur ja odav

kirjutusmaterjalide ja raama-
tute ostukoht.

K/Ü. „RAHVAÜLIKOOL“

Harju tn. 48, omas majas,
tel. 444-39, 444-37.

Jaani tn. 6, pangamajas,
tel. 446-67, 446-66.

**Ühispank
Tartu Eesti
Laenu & Hoiu Ühisus**

Tartus, Suurturg 14
Juhat. telef. 7-00
Üldtelefon 1-77

*Toimetab kõiki
pangaoperatsioone*

Tallinna Linnapank

Suur ja Väike Karja 7/2
Oma telefoni keskjaam nr. 426-75

TOIMETAB

**kõiki pangaoperatsioone
sise- ja välismaal**

Ü. K. EESTI RAHVAPANK

TALLINNAS, S. KARJA 19
TELEF. 425-55

Toimetab kõiki pangaoperatsioone kõikidega
Ostab ja müüb väärtpabereid ja välisraha
Annab üürile tulekindlaid laekaid

JUHATUS

AR EESTI
RAHVUS-
RAAMATUKOOL

EDV. WEYDE

„TARTU VAHEMEES“

TARTUS, KÜÜNI TÄN. 3

Kohv,

Tee,

Kakao,

Puuvili kuiv jne.

Gesti vanim kohvi kõrvetus kuuma õhuga ja koorekeste eraldamisega.

Noodid

mis paljundatud käsitsi ja hektograafilisel teel, on sagedasti segased, teevad tüli nende valmistajaile niisamuti ka nendest lauljaile. seejuures pole nad palju odavamad, kui selged ja puhtad trükitud noodid. Seepärast kõik lauluseltsid, noodikirjastajad ja lp. autorid, kui teil on kavatsusel nootide paljundamine, ärge pidage üleliigseks selles asjas läbträäkimisesse astuda A-s. „Ühiselu“ trükikojaga Tallinnas, Pikk 42, tel. 442-04

SAAPAKAUPLUS
ALEKS. LASS
 TARTUS, KAUBAHOOV. 5

Soovitab kevadhooajaks suures rikkalikus valikus moodsaid elegantseid **jalanõusid**. Daamidele ja härradele rikkalik valik suveudiseid kingadest ja laste-

jalanõudest.

Hinnad töö headusega võrreldes võistlemata odavad.

E. K. V.

MOODSAID
 SUVEUUDISEID

kleidi- ja mantliirideid, trükkriideid ja salle, parimaid cotton-sukki ja sokke, spordiring ujumisetrikoosid, praktilist interlokk trikoopesu, pitse, paelu jne.

valmistab

AKTSIASELTS

OSKAR KILGAS

Muusikaleht

K. A. Hermann eesti muusikaelus^{*)}

Eesti rahvusliku muusikaltuuri arendaja

Juhan Aavik

Eesti rahvamuusika rahvaviisi ja pillimuusika näol on vana, kuid eesti kunstmuusika on veel võrdlemisi kaunis noor, nagu kogu eesti kultuuriline elu. Üldisemas ulatuses meie võiksime eesti kunstmuusika algust arvata esimese üldlaulupeo aegadest, s. o. aastast 1869. See oli esimene suurim ja laiaulatuslikum üritus, mis eesti rahvas oma üldsuses koorilaulu alal saavutas; see oli, nõnda ütelda, eesti esimene avalik esinemine üldsuse ees kunstmuusika alal eesti koorilaulu saavutustega. Muidugi pidi sellel olema oma eelareng; ja me teamegi, et mitmeil pool ärksamates kohtades — umbes paarkümmend aastat enne esimest laulupidu — tekkisid laulukoorid, kes oma ürituste ja tööga panid aluse sellele, et üldse võimalik oli korraldada I eesti üldlaulupidu.

Üks sellistest esimestest kooridest, kes sammus esirinnas, tegutses Põltsamaal, ning selle koori kuulsus ulatas kaugemale oma lähemast ümbrusest, sellepärast et selle koori muusikalised saavutused olid palju suuremad ja ulatuslikumad tavalistest. Sellest näeme, et Põltsamaa oli tol ajal, nagu mõnes muusika kultuurilises ürituses, nii ka koorilaulus kõrgemal tasemel. Põltsamaa õpetaja Hörshelmann, keda eesti muusika ajalugu tunneb kui esimeste eestikeelsetele sõnadele loodud koorilaulude autorit, samuti köster Wilberg, kes oli tolle aja kohta õige tüse koorijuht — need suured muusikaharrastajad olid Põltsamaa muusikalisele arengule loonud soodsa pinna ja selle arengut tublisti mõjutanud. Seda muusikalist õhku hingas noor Hermann Põltsamaal koolis käies ning selles leidis tema noor ilutsev hing oma muusikalistele tungidele, mis ju

varajases lapse-eas temas kindlasti peitunud, tegutsemise ja avaldamise võimalusi.

Võib kindlasti ütelda, et K. A. Hermann on meie ärkamisaja muusikaelu tähtsaim

Dr. K. A. HERMANN,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude
kavas.

ja tegevaim kuju. Enne teda olid muusika alal üldises mõttes juhtivalt tegevad J. V. Jannsen ja Aleksander Saebelmann-Kunileid, kes mõlemad ka esimest üldlaulupidu juhtisid. Kuna Jannsen

*) Kõne, peetud K. A. Hermann'i ausamba avamise aktusel Põltsamaa Põllumeeste Seltsi saalis 10. juunil 1935. a.

varsti päälle selle muusikalise tegevusest mitmesugustel põhjustel tagasi tõmbus, Kunileid aga varsti Venemaale siirdus, siis loomulikult jäi eesti muusikaelu üldine juhtimine Karl August Hermann'i hooleks. Kuid ega tol ajal polnud sellist organiseeritud muusikaelu võrku, nagu praegu, kus on juhtijad ja tegijad; Hermann oli üksinda juhtija ning tegija.

On otse imestama panev, kuidas Hermann'il, võrsudes väga vaesetest oludest, võimaldus saada kõrgemast eriharidust, nii et ta omas keeleteaduse doktori tiitlit; on imestama panev, kuidas temal võimaldus muusikalist haridust saada niipalju, et ta juba varajases noorpõlves mängis mitmesuguseid pille ja löi lauluisse. See muusikaline oskus ja teatav võimene — see tuli nagu iseenesest, nagu instinktiivselt ümbrusest sisse hingatud, sest ega neid väheseid algnäpunäiteid, mis ta klaveril ja orelil sai vististi köster Wilberg'ilt ja pärastisi väheseid muusikatuunde Tallinnas Oleviste kiriku organisatsioonilt Seyvang'ilt orelil ja harmoonias, siis klaveril ja viiulil teiste Tallinna tollaegseilt õpetajailt — ega neid või lugeda süstemaatiliseks õpetuse saamiseks. Neid tunde on olnud igatiht 16, nagu ta oma noorepõlve päevikus kirjutab. Pärast Peterburgis elades on ta käinud ka Rubinstein'i juures, et konservatooriumis oma muusikaharidust jätkata, kuid sellest ei tulnud midagi välja — vististi majanduslikel põhjustel. Nii rajaneb Hermann'i muusikaline haridus rohkem iseõppimisel ja instinktiivsel aaimamisel. Muidugi jäi see puudulikuks selleks suureks ülesandeks — olla rahvuslikuks muusikajuhtiks, mis tal edaspidi tuli täita — ja kindlasti põhjalikum muusikaharidus oleks muidugi tõstnud tema edaspidiseid töötulemusi. Kuid jällegi — meie ei pea siin arvestama mitte tänapäeva olusid, kus muusikalise hariduse — isegi kõrgema muusikahariduse saamine — on võrdlemisi kergem; ja kui Hermann oleks elanud tänapäeval, siis kindlasti tal ei oleks tarvitsenud oma väheseid tunde võtta mitte Tallinna juhuslikest tunniandjailt, vaid kindlasti oleks ta saanud oma hariduse viia lõpule Tallinna Konservatooriumis. Niipalju on meil olud paranenud, tänu Eesti iseseisvusele ja riigile, võrreldes tolle ajaga. Kuid siis olid olud hoopis teised ja raha eestki polnud võimalik meie kodumal saada küpsamat ja põhjalikumat muusikaharidust ja sellepärast ma veel kriipsutan alla, et ime oli see, kui K. A. Hermann ikkagi omas niipalju muusikaharidust, nagu ta näitas oma võimetes, töös ja tegevuses. Siin oli muidugi tema suuremaks ja

määravaks teguriks tema suur ja piirita armastus ja huvi muusika vastu, aga ka suur tahtejõud. Teisiti ei saa seletada neid tema saavutusi koguni kitsastes oludes. Ja siin võib Karl August Hermann'i õilis isik küll olla suureks eeskujuks meie praegusele noorsoole — ning selles mõttes ega see tänane Hermann'i aupäev ka tugevalt allakriipsutatud.

Dr. Hermann'i elutöö eesti muusikas on suur. Selle elutöö põhitegur on see, et Hermann lühike aja kestel kogu Eesti rahva pani laulma — nagu seda üldiselt ja lühidalt väljendatakse. Tema mõju- tusel, virgutusel ja tööil suurenes laulukoorte ning koorilauljate arv kiirelt, tema töö suutis äratada armastust ja huvi koorilaulu vastu, mis omakorda aitas suuresti kaasa rahvusliku iseteadvuse kasvamisele, rahvusliku ühistunde tõusule. See on laulu kaudne mõju ja siht, otsekohene siht aga — rahva hinge ilustamine ja õilistamine — midagi peale selle, ehk õigemini ütelda, esimeses joones. Selge on, et need mõlemad laulu suured positiivsed tegurid ärkava rahva elus on määratu tähtsusega. Kuidas teostas siis Hermann faktiliselt oma suure rahvuskultuurilise strateegia?

Seda tegi ta kolmes suunas: koorijuhina, heliloojana ja lauluvara toimetajana ning „Laulu ja mängu lehe“ väljaandjana.

Koorijuhina võis ta küll ainult vähe- mat lauljate kogu — oma koori — muusikalisel kultiveerida, kuid oma koori ettekannetega ta ikkagi levitas koorilaulu juba laiemas ringis. Päälegi oma koori- juhi tegevusega oli ta eeskujuks ja õh- tajaks paljudele teistelegi koorijuhtidele.

Toogem ka vähe ülevaadet tema selle ala kohta. Juba noorena leiame teda Põltsamaa kooris laulmas ja sagedasti ka juhatamas. Kui ta 1873. a. asus Tartu, et end ülikooli astumiseks valmistada ette, kaldus ta ka „Vanemuise“ seltsi tegevusse, valiti samal aastal „Vanemuise“ laulujuhiks, olles sääl tegev mõnesuguste vaheaegadega kuni 1883. a., kuna pärast August Viira teda asendas. Üldist tutvust ja lugupidamist võitis ta suurtel üldlaulupidudel. Ta oli juba teisel üld- laulupeol 1879. a. vana Jannsen'i kõrval üldkoorte juhatajaks ning rajas sellega oma laiemale populariteedile aluse. Nel- jandamal üldlaulupeol 1891. a. oli ta pää- juhatajaks ja viiendat 1894. a. juhatas ta ühes Kappeliga ja Türnpu'ga, samuti ka kuuendat, mis peeti Tallinnas 1896. a.

Tähtsat rolli Hermann'i muusikapro- pageerimise tegevuses mängib tema lau- lulooming ja lauluvara toimetamine rahva kätte. Enne Hermann'i oli eesti koori-

laulu omalooming koguni piiratud. Olid mõned Jannsen'i laulud, Hörschelmann'i vaimulikud laulud, mida isegi eesti lauludeks täieliselt ei saa nimetada, kuna nende autor oli rahvuselt sakslane ja ainult eesti sõnadele viise loonud. Tähtsam helilooja oli Aleksander Kunileid-Saebelmann, kelle omapärastest lauludest kaks olid esimese üldlaulupeo kavas („Sind surmani“ ja „Mu isamaa on minu arm“). Kunileid oleks võinud rahvale anda rohkem uusi, omapäraseid laule, kuid elusaatus viis teda Venemaale, kust ta ka suri.

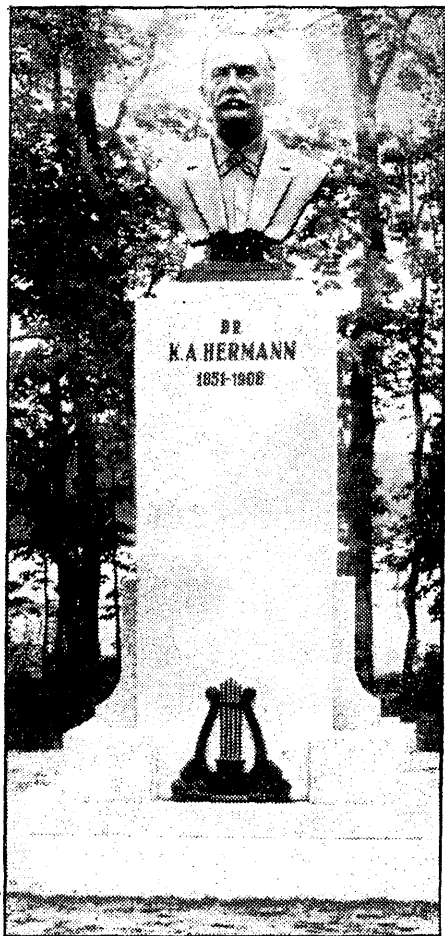
Järelkult oli tärvakavale laulukooride liikumisele järjest vaja uut, värsket lauluvara. Tolleaegne lauluvara koosnes peamiselt saksa lauludest, kuhu pandi juure eestikeelsed sõnad, kas otseste tõlgetenä, või jälle päris eesti luuletused olid saksa viiside juure sobitatud. Selge on, et sellise olukorraga ei võinud leppi-da teadlik muusikaarendaja. Tuli muretseda omaloomingu eest, ja sellepärast Hermann rakendas tööle mitte ainult en-nast, vaid ka teisi toleaegeid nooremaid muusikajõude, kes võisid luua laule.

Hermann on loonud õige palju laule — nagu ta ise vaimustuse hoos on ütelnud — tuhat laulu. Seda ei tule muidugi võtta täpsena, vaid paljuse mõttes alle-gooriliselt.

Kui arvestada pääle tema otsekohe se loomingu ja rahvaviiside harmoniseeri-mise ka kõiki tema teiste laulude sää-deid ja trükki toimetatud laule, siis saame igatahes aukartust äratava summa, nii et „tuhat laulu“ allegooriliselt kõlab päris vastuvõetavalt.

Hermann'i laulude meeleoluline põhi-toon on optimistlik, täis rõõmu, hõiska-mist ja vaimustatud ilutsemist. Neis pee-geldub tema muretu iseloom. On terve hulk selliseid kergesisulisi laule, millede sõnad ka on enamasti Hermann'i omad. Need on rõõmsad tujulaulud ja nad ei saa pretendeerida sügavusele ega küpsu-sele. Neis võib aga leida viisirikust, mis ühes harmoonilise lihtsusega ja rõõmsa elavusega nad on teinud rahva-likeks. See ülalnimetatud lihtsus aga paljudes lauludes ulatub liiga algelise käsituseni ja sisu primitiivsuseni, mis piirdub juba labasusega, ning sellepärast tema laulud oma väärtuse poolest pole mitte ühtlased. Nähtavasti on siin mõ-ningate tema laulude kvaliteet sündinud kvantiteedi arvel — või vastupidi. Ta on loomingu mõnikord võtnud liiga kergelt, selles on tema pinnaline muusikaharidus end avaldanud negatiivselt, milles aga te-da ennast süüdistada oleks raske. Selle vastu hulk laule on aga käsitatud har-

moonilise ja kontrapunktilise küpsusega. Mitmed neist on loodud tõsise inspirat-siooniga — täis meeleolu ja hingelist jõu-du, ning neist on saanud eesti koorilaulu raudvara — nad on muutunud rahvusli-keks ja populaarseteks rahva lemmiklau-ludeks. Nimetagem nendest kas või

K. A. Hermann'i ausammas Põltsamaal.

„Isamaa ilu hoieldes“, „Kui siit pilvepii-rilt alla vaatan“, „Troostilaulu“ j. m. teisi.

Eriti võib tõsta välja tema parimat laulu „Isamaa ilu hoieldes.“ See oma spontaansuse ja sisemise jõukülluse ning alateadliku heroismiga võib tasuda kõik Hermann'i nõrgad laulud, ja kui Her-

mann kõige oma muu muusikategevuse kõrval oleks loonud ainult selle laulu, siis tema nimi eesti muusika ajaloos poleks vististi mitte palju vähem hiilanud kui praegu.

Hermann'i loomingu suuna kohta on noorema põlve poolt võetud seisukohti, mis seda täiel määral ei poolda. On etteheitvalt toonitatud: Hermann'i laulud on liiga saksakõlalised, ta on oma laulutöödanguga eesti laulurahva maitse viinud vildakule teele ning selle rahva kõrvad eesti omapära, rahvaviisi ja sellest väljareneva rahvuskoloriidi vastu teinud kiniseks.

Need etteheited muidugi sisaldavad tõtt, kuid seda on nüüd kerge ütelda, tol ajal aga, kui Hermann töötas, polnud

J. AAVIK,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude
kavas.

selles mitte nii kerge orienteeruda. Tõsi küll — umbes tol ajal hakati sooritama rahvusliku omapära taotlemist Euroopa rahvaste kultuurielus ja eriti nooremate kultuurrahvaste poolt, teistele kultuuridele alluvad rahvad hakkasid intensiivselt sel alal tegutsema, kuid see võis toimuda ikkagi säääl, kus rahvuslik kultuur oli juba ärkamisajast kasvanud üle ja kus poliitilised ning sotsiaalsed olukorrad olid hoopis avaramad kui meil. Meie

hermeetiliselt suletud õhkkonda need värsked tuuled igatahes ei suutnud tungida, ning sellepärast ka Hermann ei võinud selles olla kuigi tugev.

Meie tolaegse kultuuri nõrk taimekene oli alles hakanud idanema. See idanemine sündis ikkagi Balti kultuuri taimelavas. Kogu meie vaimne elu oli balti-saksa kultuuri õhkkonnast nõnda ümbritsetud, et meie elutsesime nagu kotis. On raske tõendada, et keegi teine, kes oleks kasvanud üles samas õhkkonnas, selles eesti omapära taotlemises oleks hakanud teadlikumalt orienteeruma kui Hermann. Igatahes — seda teist pole ajalugu meile näidanud. Aeg selleks oli veel liiga varajane. Meie rahva pikk orjapõli, see sotsiaalne viletsus ja moraalne nõrkus olid rahvusliku omapära tunde teinud nõnda tuimaks, et väga raske oli võõras õhkkonnas säada üles kindlaid sihte ja tähiseid. Küll aimati mingit eesti omapära — Hermann isegi toonitab mitmel korral seda artiklites eesti rahvaviisi üle, ka rahvaviiside kogumise fakt, mida Hermann algatas tõendab seda — kuid sellesse ei võidud veel teadlikult süveneda ja praktilises teostamises satuti ikkagi võõra mõju alla.

Alles siis, kui rahva sotsiaalne olukord ajajooksul oli paranenud ning meie sisesimeses rahvuspoliitikas kindlamad ja iseteadvamad nõuded mõjule pääsenud — alles siis tulid ja teostusid rahvusliku muusika omapära püüded ka palju soodsamalt ja loomulikumalt. See sündis alles aastasaja lõpul, kui Jaan Tõnisson'i sirgejooneline rahvuspoliitika suunamine rahvusliku kultuuri avaldustele oli avaramad piirid loonud ja kui Al. Läte omapärasuse programmiga värskelt ja julgelt esines.

Selle järele paistab, et pole just õiglane Hermann'i tema vildakas loomingu suunas süüdistada, vaid tema töö oli loomulik etapp sellel teel, kus alles meie päevil otsida ja leida võib eesti omapära. Seda oletust võiks tõendada ajaloolised paralleelid teiste kultuuriliselt ärkavate rahvaste juures. Hermann'i toodang ühes tema toimetatud ja väljaantud koorilauludega oli selleks käärimapanevaks pärmiks, mis koorilaulu rahva laiades hulka-des tegi populaarseks ja armsaks. Tänu sellele võisid meie üldlalupeod nii ruttu paisuda nii suureks ja panna liikuma suuri rahvuslikke jõude. Hermann oma vaimustava iseloomu ja tiivustatud hinnega oskas seda teostada spontaanselt ja, võib olla, paremini kui mõni plaanikindel strateeg.

Kuna enne Hermann'i laulude loomises olid tegutsenud Jannsen ja Kunileid ja

seega Hermann'i võib lugeda kronoloogiliselt kolmandaks eestisoost heliloojaks (süüa rühma kuuluvad veel Aleksander Thomson ja Friedrich Saebelmann, kes kõik kokku moodustavad esimese eesti heliloojate-asjaarmastajate rühma), tuleb Hermann'ile kui muusikakirjanikule anda esimene koht. Enne teda oli muusikaliine kirjasõna laiemas mõttes eestlastele tundmata. Hermann asutas muusika propageerimiseks ja levitamiseks „Laulu ja mängu lehe“. See kuukiri, mis hakkas ilmuma 1885. aastal ja kestis kuni 1898. aastani, oli kõige selle kolmeteistkümne aasta kestel eesti rahvale tähtsaks ja ainsaks muusikalise hariduse või-

teatava muusikalise entsüklopeedia, mis oli küll katkendiline, kuid moodustas peaaegu ainuke muusikaliste teadmiste allika toleaegele eesti rahvale.

Kõige selle teoreetilis-ajaloolise materjali kõrval toodi veel hulk huvitavat muusikalist lugemismaterjali, tähtsamate muusikute elulugudest, üksikutest iseloomulistest juhtumitest nende loomingu ja kontsertidel ning üldse kõik-sugu muusikalist vestet. Kõik need lood, mis olid kirjutatud põneva huviga ja koduse mugavusetundega, panid lugejate meeled muusikaliselt mõlkuma. Neid armastava soojusega jutustatud romantilisi lugusid lugedes tundis nii mõnigi oma

Foto I'arikas.

Tallinna konservatooriumi lõpetajad ühes õpetajatega 1935. a.

maldaajaks. See oli tollal eesti rahva konservatoorium. Siin tõi Hermann teateid ja kirjeldusi mitmesuguste muusikaliste sündmuste üle nii kodu- kui välismaalt, hakkas juba esimestest numbritest pääle avaldama teoreetilist tööd päälkirja all: „Kuidas komponeeritakse“, mis käis läbi mitmest aastakäigust ja andis lühendatud kujul populaarse ülevaate muusika algeooriast ja harmoonia õpetusest. Samuti ilmusid ajaloolised ülevaated — nii üldise muusika ajaloo kui ka eesti muusika arenemise ja päevasündmuste kohta. Ka instrumendiõpetus päälkirja all „Mänguriistadest“ ei olnud unustatud.

Nii väljendas „Laulu ja mängu leht“ oma teoreetilises sisus lühendatud kujul

hinges vaimustuse värinaid ja leidis neist enda muusika-armastusele esimest äratust. Sääraste elamuste tekkimisest olen nii mitmeltki kuulnud ja võin seda ka oma isiklike tunnete järele kinnitada. „Laulu ja mängu lehe“ juhtkirjad toonitasid muusika tähtsust, arendasid laulukooride edenemist, seletasid eesti rahva viisi omapära ning rahvuskultuurilist mõtet. Vaatamata Hermann'i spontaansele iseloomule, oli see ikkagi ka päris sihi- ja plaanikindel muusikapoliitika, mida sääl käsitati.

„Laulu ja mängu lehe“ tähtsust oleks ainult pooleldi hinnatud, kui mele räägime ainult selle tekstiosast. Pääle tekstiosa ilmus iga numbriga kaasas kogu laule sega- mees- või lastekoorile, mõned

soololaulud, viiulipalad ja koguni orkestri partituure mängukoорidele. Kui kõigi 13 aastakäigu noodilisad võtta kokku, saame 1284 leheküljelise noodiraamatu, mis sisaldab umbes 830 numbrit noodikirjandust. See oli meie laulukooride raudvara, millest on ammutatud laule umbes veerandsaja aasta jooksul ja säält võiks leida veel praeguseks tarvitamiseks laule, mis ilmumise ajal oma raskuse tõttu jäid laulmata.

„Laulu ja mängu lehes“ ilmusid järjekindlalt ka Hermann'i kaasaegsete eesti heliloojate laulud. Hermann tundis rõõmu ning avaldas seda oma lehes nende loomingust ja tööde ettekannetest. Kuni-leidi, Kappelit, Miina Hermann'i, Türrpu'd, Saebelman'i ja Lätet tuletatakse

MIINA HERMANN,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude
kavas.

„L. ja m. lehes“ päale biograafiliste kirjelduste sageli ja järjekindlalt meelemitmesuguste muusikaliste sündmuste puhul. Nende uued laulud leiavad lehes sooja vastuvõttu, ning peab ütleva, et „L. ja m. leht“ oligi paljude nende laulude esimene tutvustaja ja ilmutaja, kuna mujal kirjastamine oli raske ja küsitav. Nii need heliloojad võlgnevad oma varajase populaarsuse eest tänu Hermann'i „L. ja m. lehele“. Kuid päale nende tunnustatud autorite võime lehest leida ka teiste nimesid, keda meie aeg vähem tunneb ja kelle laulud on ununenud. Ka nellegi tahtis Hermann tulla vastu, et nad võlksid end avaldada ja võimet kat-suda.

Kõik, seda arvesse võttes peab ütleva, et „Laulu ja mängu leht“ eesti rahva muusikalise arenemise käigus on etenda-

nud tähtsat osa ning Hermann'ile selle lehe toimetajana ja väljaandjana jäävad eesti muusika ajaloos suured teened.

„Laulu ja mängu leht“ asutati 1885. aastal, esimene number ilmus 1. juulil; seega möödub lähematel päevadel 50 aastat meie muusika-ajakirjanduse sünnist. Selle K. A. Hermann'i muusikategevuse tähtsana ala suurt juubelmomenti tuleb käesoleval aupäeval erilisel kriipsutada alla.

Hermann oli ka algataja eesti rahva-viiside kogumises. Tema üleskutsel hakati neid korjama, milline liikumine pärast EÜS-i korraldusel kujunes suureks, süstemaatiliseks aktsiooniks. Nii on Hermann sellega ka eesti omapärase muusika mõttele toonud oma ohvrianni, kuigi temale selle omapära kõversuunamise eest eesti muusika ajaloos on tehtud ettehei-teid.

Need ettetoodud momendid on päategurid Hermann'i muusikalises elutöös ja nende järele võib rõhutada, et K. A. Hermann'i isik oli meie rahva noores arenemisloos mitme aastakümne kestel päale kõige muu tegevuse üheks kandvamaks ja juhtivamaks jõuks ning teerajajaks ka eesti rahva muusikalises arengus, ja suured on ta teened meie rahva muusikaalu edendamise protsessis. Hermann oli esimene eesti heliloojaid, kooriliteratuuri muretseja, esimese muusikalehe toime-taja ja väljaandja, koorijuht ja kauaaeg-ne laulupidude juhataja ning esimene rahvaviiside korjamise algataja.

Tema suur töö on olnud eelkäijaks ja teerajajaks meie edaspidisele, põljaliku-male muusika arengule. Peab otse imes-tuma, kust võttis ta aega selleks oma teiste tööalade kõrval, mis siiski roh-kem olid tema pääalad kui muusika.

Ta oli suur entusiast ja idealist — see seletab tema muusikatöö edu ja võima-luse seda oma pääalade kõrval nii taga-järjekalt teostada. See seletab ka need materjaalsed ohvrid, mida ta oma muu-sikatööle pidi maksma juure ja mida ta häämeelega ohverdas, et eesti muusika võiks elada ja kasvada. Sellepärast on meie püha kohus tema mälestust suuri-ma lugupidamisega austada, tema suuri muusikalisi teeneid tänuga tunnustada.

Põltsamaa on õnnelik, et Karl August Hermann — see õilis rahvapoeg — võr-sus tema rüpest. Põltsamaa on täna täitnud ka oma püha aukohustuse, raja-des siia — Eesti südamesse, Hermann'i sünnipaika — tema ausamba.

Karl August Hermann'i aateline meel, ta parimad püüded, ta õilis hing jäägu meile ja järeltulevatele põlvedele unusta-mata eeskujuks!

Tere tulemast Pärnumaa VI laulupeole

Tänavu on Pärnul jälle eriline rõõm ter-
vitada laulurahvast.

Ülemaalise ulatusega laulupeod on alati
olnud ürituseks, mis pole jätnud külmaks
ühtegi eestlast.

Kaunikõlalisel eesti laulul on mõju,
mis virgutab kõiki suurele rahvuslikule
koostööle.

Olen veendunud, et eelolev Pärnumaa

laulupidu kujuneb tähtsaks lüliks selles
ahelas, mis on köitnud Eesti rahva ühiseks
ja tugevaks tervikuks.

Olgu südamest tervitatud Pärnu külali-
sed, nii lauljad kui ka kõik laulupeolised.

Kõlagu ühendav laul eriti rõõmsalt ja
jõuliselt Pärnu lahe päikeseküllasel kaldal.
Juunis 1935. a.

Oskar Kask.

Ettevalmistusi Pärnumaa VI laulupeoks

Eeltöid Pärnumaa laulupeoks alustati
juba 1933. a., kuna Lauljate Liidu otsusel
pidi laulupidu leidma aset 1934. a. Et aga
see tähtaeg sattus liig ligistikku üldlau-
peoga, paluti ja saadi maakondliku laulu-
peo korraldamiseks Lauljate Liidult aasta
pikendust.

Laulupeo ettevalmistuse võttis algusest
pääle enda kätte Lauljate Liidu Pärnumaa
Osakonna juhatus. Kõige esmalt avaldati

siin ühendust otsida Tartumaa laulupeo
korraldajatega. Lepitigi kokku, et möle-
ma laulupeo jaoks kirjastatakse ühine
noodiraamat. Nüüd tuli koostada ühine
uus laulude valimik ja esialgsest kavast
ei jäänud kuigi palju järele. Laulupeo ka-
vasse võeti üldkooridele E. Võrgu „Eks
teie tea“, K. A. Hermann'i „Väiksele isa-
maale“, A. Kiisa „Laul ei ole maasta lei-
tud“, R. Ritsingu „Tulease“, H. Meri' „Ka-

Pärnumaa VI laulupeo juhtivaid tegelasi

O. KASK,
laulupeo auapatroon.

P. LAJA,
segakooride juht.

H. MERI,
segakooride juht.

üleskutse, et heliloojad saadaksid uusi he-
litöid Pärnumaa laulupeo jaoks, kuid üles-
kutsele vastasid vaid mõned üksikud.
Laulupeo muusikalise kava koostasid H.
Meri, P. Laja, M. Lüdigi ja A. Valdmaa.
Esialgu kavatseti kirjastada laulupeo noo-
diraamat iseseisvalt; Lauljate Liit soovitas

lurite laul“, V. Nerepi „Kuku sa kägu“,
A. Topman'i „Meil aiaäärne tänaval“, M.
Lüdigi „Mets“, E. Tubina „Karjase laul“,
E. Oja' „Vares vaga linnukene“, A. Lätte
„Aukuningas“, M. Hermann'i „Eestimaa,
mu isamaa“, J. Aaviku „Üles“. Üldmees-
kooridele K. Türrpu' „Lahkudes“, A. Ka-

rafini „Talvine õhtu“ ja G. Ernesaksa „Hakkame, mehed, minema“. Puhkpillide orkestritele jäid kavas A. Liinevi „Kalurite tants“, E. Aava Juta aaria oop. „Vikerlased“, A. Liinevi „Talupoja tants“ ja J. Tamverki „Õhturahu“.

J. KASK,
puhkpillikoorige juht.

Üldjuhtide küsimuses asuti esinduskogu koosolekul seisukohale, et need tuleksid valida kohalike muusikategelaste seast. Neil põhimõtetel jäid ühendatud laulukooride juhtideks P. Laja ja H. Meri ning ühendatud pillikoorige juhiks J. Kask.

Korraldajate üleskutse kooridele leidis sooja vastukaja. Lauupeost võtavad osa 160 koori. Osa koore tuli esinemisest lükata tagasi, kuna nad ei kuulunud liikmetena Lauljate Liitu. Viimaste kohta peab tähendama, et pooled neist astusid kohe Lauljate Liidu liikmeks, mis võimaldab neile laulupeo kaasatagemise. Lauupeol on esindatud kõik maakonnad ja suuremad linnad. Kooride arvu poolest sammub esirinnas muidugi Pärnumaa, millele järgnevad Tartumaa, Harjumaa, Võrumaa, Viljandimaa jne. Välisestlaste kooridest andis end ainsana üles Riia Eesti Hariduse ja Abiandmise Seltsi segakoor.

Eelproovide asjus lepi samuti kokku Tartumaa laulupeo korraldajatega. Selle tõttu peeti iseseisvaid eelproove vaid Pärnumaal. Esimene neist leidis aset 23. aprillil Häädemeestel, teine 28. aprillil Pärnu-Jaagupis, kolmas 5. mail Mõisakülas, neljas 12. mail Karksi-Nuias, viies 19. mail Saulepis ja kuues 22. juunil Pärnus. Viimane eelproov peeti 16. juunil Lelles.

Eelproove võtsid koorid tõsiselt, ilmudes kohale täies koosseisus. Kõiki eelproove on juhatanud P. Laja.

Laiema ulatuse võtsid laulupeo eeltööd maikuuks, kui asuti korraldajate kaadrit moodustama. Lauupeo aupalatoni, Pärnu linnapää O. Kase ja liidu osakonna esimehe H. Mere poolt kutsuti selleks „Endlasse“ kokku organisatsioonide esindajate ning seltskonnategelaste nõupidamine, kus moodustati vastavad toimkonnad. Lauupeo üldkorraldus jäi Lauljate Liidu Pärnumaa Osakonna juhatuse kätte, kuhu kuuluvad H. Meri, P. Laja, E. Nugis, O. Anderson, E. Paigaline, H. Sarv ja O. Kiviselg. Üksikute toimkondade juhtideks valiti P. Randfeldt, J. Pulma, A. Lorenz, J. Pukits, A. Jürvetson, dr. J. Kuk, J. Maisma ja pr. E. Meimer.

Palju tüli tekitas korraldajale laulupeo platsi saamine Pärnu Spordiseltside Liidult. Praegune staadioni esimene tribüün ehitati laulupeo summadega ja anti hiljem kindla organisatsiooni puudumisel linnavalitsuse valdusse. Viimane rentis tribüüni Spordiseltside Liidule. Nüüd oldi nõus staadioni laulupeoks andma rasketel tingimustel. Asjast saadi üle vaid sel teel, et vahemehe osa võttis enda kätte laulupeo aupalatoni. Kui läinud aastase mees-etalupäeva puhul maksti staadioni eest kõigest 100 krooni, tuleb nüüd tasuda 250 krooni ja 10% üle 5000 krooni ulatuvast sissetulekust, vaatamata sellele, et kõik laulupeo tulud lähevad oma maakonna muusikakultuuri edendamiseks.

Lauupeo elarve koostati 5000 krooniga tasakaalus, kusjuures ei ole näha ette ülejääki. Suuremateks väljaminekuteks on laululava juureehitus, istepinkide valmistamine ja kulud tegelaste korteritele. Lauupeole tuleb oma rinnamärk, mille kavandi koostasid kunstnikud E. Leps ja A. Ščerbakoff.

Peatudes Pärnumaa laulupidude ajaloo juures, peab tähendama, et teised maakonnad on sammunud laulupidude korraldamises esirinnas. Kuigi Pärnumaal esimesed laulu- ja muusikakoorige alustasid tegevust läinud sajandi viiekümnendatest aastatest, ei jõutud asja algatajate puudusel esimese laulupeoni enne 1900.

Esimese Pärnumaa laulupeo korraldajaks oli Pärnu karskusselts „Valgus“. Lauupeost võttis osa 24 mees-, 30 sega- ja 2 naiskoori 800 lauljaga ja 15 pillikoori 200 mängijaga. Üldjuhtideks olid A. Läte, Miina Hermann ja D. O. Wirkhaus. Esimene Pärnumaa laulupidu õnnestus kõigiti hästi, andes 1189 rubla puhast ülejääki.

2. Pärnumaa laulupeo korraldas „Endla“ selts 7. juulil 1903. a. See oli mõeldud

üle-eestimaalisena, milleks Vene võimud andsid ka loa, kuid hiljem keelati osavõtt Tallinnamaa, Võrumaa ja sisekuberman- gude kooridel. Laulupeole anti üles üle 200 koori üle 2800 tegelasega, kelledest muist pidid hiljem kulu tõttu loobuma. Üldjuhtideks olid sel laulupeol K. Türrpu, J. Kappel ja D. O. Wirkhaus. Tulu saadi 4000 rubla, mis läks „Endla“ uue maja aluskapitaliks.

3. Pärnumaa laulupidu peeti ära 1.—3. juunini 1911. a. Lauljaid ilmus sellele lau- lupeole 1000 ümber, kuulajaid 5000—7000. Ühenduses sellega peeti Pärnus ka mit- meid teisi pidustusi. Majanduslikult andis see laulupidu 1825 rubla ülejääki. Ühen- datud laulukoore juhatas J. Simm.

Neljandat Pärnumaa laulupidu peeti 9. ja 10. juunil 1923. a. Ühendatud laulu- koore juhtis J. Simm ja puhkpillide or- kestreid Joh. Kask. Tegelasi oli sel lau- lupeol 800 ümber.

Juba järgmisel aastal, 5. ja 6. juulil kor- raldati 5. Pärnumaa laulupidu, millest võt- tis osa õige palju tegelasi.

3. Pärnumaa laulupäev peeti ära 24., 25. ja 26. juulil 1910. a. Korraldajateks olid Pärnu Eesti Kooliselts ja karskusselts „Valgus“. Osavõtjate arvu poolest oli lau- lupäev väike, kuna samal aastal peeti Tal- linnas üldlaulupidu. Ülejääki andis laulu- päev kõigest 700 rubla. Üldjuhina tegut- ses sel laulupäeval üksinda J. Simm.

Iseseisvuse ajal oli esimeseks Pärnumaa muusikaelu avalduseks 26. ja 27. augustil Pärnus korraldatud muusikapäev. Sellest võttis osa 217 lauljat ja 15 mängijat.

1925. a. peeti Pärnumaa pasunakoorede kontsert ning 22., 23. ja 24. juunil 1929. a. Pärnumaa laulupidu. Sellest võttis osa 158 laulukoori 6959 lauljaga ja 32 puhk- pillikoori 521 mängijaga. Kokku tõusis tegelaste arv üle 7000. R. S.

Tartumaa III laulupidu

Tartumaa III laulupeo eeltöödega tehti algust juba 1933. a. lõpul. Kohe järgmise aasta alul moodustati muusikatoimkond, kuhu kuuluvad esimehena E.L.L. Tartu- maa Osakonna esimees A. Kiiss, liikmete- na A. Wirkhaus, J. Simm, J. Niksman, R. Ritsing, Ed. Tubin, E. Vörk, Ed. Öunapuu, A. Laan ja J. Reisenbuk. Kuna vastava kokkuleppe kohaselt tuli laulude valik teostada ühiselt Pärnumaa Osakonnaga, siis alles 30. aprillil oldi niikaugel, et kava võidi kinnitamiseks esitada E. Laul- jate Liidu nõukogule. Ühise noodiraama- tu (Tartumaa III ja Pärnumaa VI laulu- peoks) kirjastas Lauljate Liit suve jook- sul, nii et laulude õppimisega võidi alata varakult 1934. a. sügisel. Puhkpillide pa- lade valiku töö lõpetati alles 17. okt. samal aastal.

Kõigi muude eeltööde seas oli üheks akuutsemaks osaks laulupeo platsi küsi- mus. Pikemate kaalutluste järgi jäädi peatuma endise laululava juure Tamme staadionil.

Osakonna esinduskogu koosolekul 11. nov. 1934. a. valiti laulupeo üldjuhtideks ühendatud segakooridele J. Simm ja R. Ritsing, ühendatud meeskooridele Ed. Tubin ja ühendatud puhkpillikooredele A. Wirkhaus. Samal koosolekul ot- sustati laulupidu korraldada ühepäevane ja pidada ära 30. juunil 1935. a.

Laulupeo eelproovidega alati 1935. a. 13. märtsil. Eelproove laulukooridele kor- raldati kokku 33 kohas. Pääle üldjuhtide juhatasid neid eelproove instruktorid A. Kiiss, O. Eomois, E. Kõomägi, E. Oja, H. Pärn, V. Kliimand, E. Laanenbek (Tar-

Prof. J. KÕPP,
Tartumaa III laulupeo päatoimkonna
esimees.

tust), P. Penna (Narvast), A. Karafin (Tallinnast), J. Pakk (Rakverest), J. Saarniit (Vastseliinast), K. Tuvi- ke (Helmest), J. Saar (Viljandist) ja R. Essenson (Haapsalust). Laulukooridele korraldati kokku 65 eelproovi. Viimased eelproovid lõppesid 16. juunil päale Tartu linna, kus

eelproovid jätkuvad igapäevaliselt kuni laulupeoni. Puhkpillikoorida eelproove, mida juhataks üldjuht A. Wirkhaus, ja instruktoreid O. Eomois ning A. Kiiss, pee-

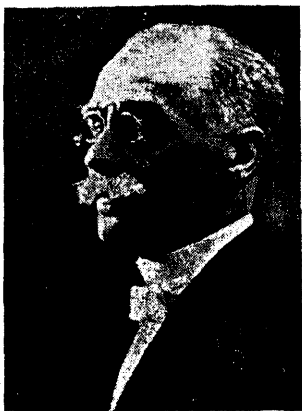

J. SIMM,

Tartumaa laulupeo juht ning autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

ti kuues kohas. Seega on peetud üldse kokku 71 eelproovi.

Laulupeo korraldustööde läbiviimiseks on moodustatud päätoimkond ja seitse eritoimkonda (pääle alul nimetatud muusika-

K. TÜRNPÜ,

autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

toimkonna). Päätoimkonda kuuluvad: esimehena rektor prof. J. Köpp, abiesimehena linnapää abi K. Luik, liikmetena — linnapää kindral A. Tõnisson, Tartu Maavalitsuse esimees O. Pärilin, II Diviisi ülem kolonel A. Traksmäe, Kaitsemaleva päälük majoor H. Aks, eritoimkondade esimeeste-

na ajakirjanik A. Raag (informatsioonit.), koolijuhataja A. Laan (korterit.), Tartu jaamaülem A. Murri, Põllumeeste Keskseltsi asjaajaja A. Laas (kassat.), hinnarst Dr. G. Kroll (sanitaart.), Kaitsemaleva instruktor majoor J. Eiland (korrat.) ja E.L.L. Tartumaa Osakonna juhatuse liikmetena — A. Kiiss (esimees), J. Reisenbuk (abiesimees), R. Riitsing (kirjatoimetaja), Ed. Ounapuu (laekur) ja A. Laan (arhivaar).

Viimaste kokkuvõtete järgi (pärast eelproovidelt puudunud ja nõrkadeks osutunud kooride kustutamist ja muid muudatusi on kujunenud laulupeost osavõt-

M. LÜDIG,

autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

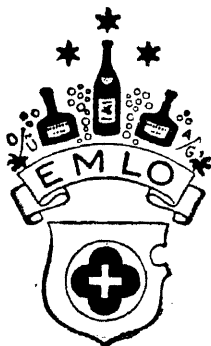
vate tegelaste arvud järgmiseks:

Segakoore	210	—	7239	lauljaga
meeskoore	26	—	986	„
naiskoore	2	—	78	„
puhkpillikoore	53	—	972	mängijaga

Kokku 291 koori 9275 tegelasega.

Maakondade	järgi	jagunevad	koorid:
Tartumaa	132	koori,	tegelasi 3296
Tartu linn	27	„	tegelasi 1637
Tallinn	6	„	tegelasi 374
Harjumaa	9	„	tegelasi 288
Järvamaa	11	„	tegelasi 351
Läänemaa	3	„	tegelasi 97
Petserimaa	3	„	tegelasi 106
Pärnumaa	9	„	tegelasi 280
Valgamaa	15	„	tegelasi 426
Viljandimaa	20	„	tegelasi 585
Virumaa	22	„	tegelasi 808
Võrumaa	34	„	tegelasi 977.

Laulupeo jõudsasti edenenuv korraldustööd on lõpukorral. Laulud ja mängupalad on tegelastel hästi õpitud kätte. Meeleolu rõõmus, tuju hääl. R. R.

EMLO

TALLINN, PIKK 17, TELEFON 431-08

•
Soovitab kõrges headuses:

Konjakeid, likööre, napse, whisky

UUDIS: „Emlo Kuld“, „Emlo Granat“

Saadaval kõikides veinikauplustes, restoraanides ja kasiinodes kogu Eestis

Restoraan „*Kuld Lõvi*“ (end. Segerlin)

Tartus, Gustav-Adolfi nr. 6. Telefon 5-12.

Köök parima koka juhatusel.

Lõuna-muusika kella $\frac{1}{2}$ 2 — $\frac{1}{2}$ 4.

Õhtu-muusika „ 8 — $\frac{1}{2}$ 1.

Ökonoom A. Mikkov.

Põllumasinade osade keskladu

Tartus, Aleksandri 1. Kõnetraat 270.

A. Tõnisson & Ko. Tartu osakond.

Keskkütte- ja veeseaded.

Soovitab laost:

igasuguseid põllutöömasinate osi: Deering, Herkules, Massey-Harris, V. Vood, Eckert, Piano, Beermann, Milvaukee, Osborne, Cormick, Delma jne.

Alatine suur ladu:

Raudtorud, tsingitud, mustad, katlamalm- ja tsement-torude kraanid, ventiilid, siibrid, vannid, vanniahjud, pesulauad ja mustaveekausid. Harilikud sügavkaevu pumbad.

KIRJASTUS „KULTUUR“

Raamatu- & kirjutusmaterjaliäri

Pärnu, RÜÜtli tän. nr. 35. Telefon 397

Kooli- ja kontoriraamatud, kantsleitarded, kirjutusmaterjal, igasugused paberikaubad ja papi, tapeetide laod. Eesti algupärane ja tõlkekirjandus. Reisi- ja sporditarbed ning muusikariistade ladu

Trüki- & köitekoda

Brackmanni 1 Telef. 1-12, kodune 4-46

Kõiksugused liht- ja aksidents trükitööd ühes ja mitmes värvis. Asutuste ja seltside tellimistele eritööd. Valla-, kooli- ja omavalitsustele igasug. planketid, täitelehed, kviitungid. Raamatute köitmine

Suveks

PÄRNU!

Palju päikest
Palju loodusilu
Kosutav merevesi
Avar liivarand
Moodne vesiravila
ja odavad hinnad.

Juunis ja augustis eriti odavad paushaalhinnad:

14	päevalline ravi	—	Kr. 65.—
21	"	"	" 90.—
28	"	"	" 120.—

ühes täielise ülespidamisega, toaga, arstiabiga ja tervisvannidega.

Lähemalt Pärnu supelinspektorilt.

A.-s. E. M. Uswansky & Pojad

Nahavabrik

Toores- ja karusnahkade eksport
Asutatud 1880. a.

*Valmistab: talla-, pinsoli-, vastla-,
platt-, juht-, syromet ja igavärvilist
sumadani-, portfelli-, mööbli- ja
moodsais värves käekotinahku. Kõik-
sugu vasikakroomnahku ja rindboks
igas värvis veluur ja belonia, ka
saapasääri ja pealishakku.
Eriti soovitame lakk- ja seemishakku*

Vabrik Tartus, Kaluri tän. 45

Osakonnad: TALLINNAS, PETSERIS

Tallinna ladu:

Tallinnas, Veneturg 3 Tel. 304-49

Ühispank

Pärnu Eesti Laenu-Hoiu Ühisus

Rüütli tn. 40.

Telef 3-44.

Asut. 1904. a.

Kõige vanem rahaasutus Pärnus.

Võtab raha hoiule ja maksab kõrgemat intressi

Annab laene ja diskondib vekseid.

Saadab raha kõikidesse kodumaa keskustesse.

Ostab ja müüb välisraha ja toimetab välisraha - operatsioone Eesti Panga loal.

On vahetalitajaks põllumeestele ja kaluritele riiklike laenude muretsemisel.

Ostab ja müüb väärtpabereid.

Pank on avatud kella 9 — 2.

JUHATUS.

Andmeid X üldlauupeo tegelaskonnast

Seisukohti üldlauupidude korralduse suhtes

Järg.

Üldlauupidude korraldamise kohta tagasivaatena ja tuleviku soovidenä sisaldavad ankeedid rikkalikku materjali. Sellest suur osa on nähtud ette kasutamiseks vaid laulupidude korraldajatele, kuid osa võib huvitada ka üldsust ja pälvib seetõttu avaldamist.

Kõigepäält peatume järgneva XI üldlauupeo aja juures. Selles eritleme kolm küsimust: 1) missugusel aastal pidada järgmine üldlauupidu, 2) mitu päeva

näha juba 1936. aastal, — orkestrijuhtide seas vähemal, koorijuhtide seas aga suuremal protsendi määral kui 1937. a. kasuks antud hääle arv. Selle kõrval samuti leidub tegelasi, kes soovivad näha järgnevat üldlauupidu tublisti hiljem, nimelt 1940. aastal. Selle aja hääks on hääletanud koorijuhtidest 10,6%, orkestrijuhtidest 2,6%, kooriliikmetest 4,5% ja orkestriliikmetest 3,9%.

Toodud protsendilised vahekorrad üld-

Eesti Lauljate Liidu Naiskooride Sektsiooni juhatus.

peaks kestma laulupidu ja 3) milline aastaaeg on sobivam laulupeoks. Esimeses küsimuses leiame pea üksmeelse seisukoha kõigi laulupeo tegelaste juures. Nimelt, XI laulupeo pidamist soovivad 1938. a.: koorijuhtidest 73,3%, orkestrijuhtidest 76,9%, kooriliikmetest 67,7% ja orkestriliikmetest 64,3%. Nii, kuidas näitavad andmed, on ka teisi soove, nimelt rohkemal määral varemaja hääks. On väljendatud soove järgnevat laulupidu

joonis, muidugi väikeste erinevustega, esinevad nii linnas kui maal, samuti ka sugude juures.

Teise küsimuse kohta ei leia meie vastustes selgeid seisukohti. Hääled jagunevad koori- ja orkestrijuhtidel pea pooleks ühe ja kahe päeva kasuks, koori- ja orkestriliikmetel aga kahe ja kolme päeva kasuks, kusjuures kooriliikmetel siiski ülekaalu omab kolmepäevane kestus — 47,4%: 2 päevase — 40,6% vastu ja or-

kestriliikmetel 2 päevase kasuks 44,2%: 42,4% vastu. On häälli antud ka neljapäevase kestuse hääks, kuid siiski mitte väga suurel arvul — kooriliikmetest 3,7%, orkestriliikmetest 7,4%.

Kolmandale küsimusele — milline aastaeag on sobivam laulupeoks — leiame vastustest siiski lahenduse X üldlaulupeo aja kasuks, kuid mitte väga suure ülekaaluga; nimelt selle aja poolt on hääletanud koorijuhtidest 57,9%, orkestrijuhtidest 67,4%, kooriliikmetest 51,5% ja orkestriliikmetest 59,1%. Selle kõrval aga mitte vähe häälli on antud varemaja kasuks. Hilisem aeg on saanud juba vähem häälli.

Eriliselt peab juhtima tähelepanu eba-kindlatele vastustele, kus on märgitud varajasem või hilisem aeg, kuid mitte X üldlaulupeo aeg. Seda seepärast, et tegelaste väitel — kohaliste seltside juhatused teevad takistusi jaanipäevaks laulupeole ilmumisele põhjendusega, et sel päeval seltsid ise korraldavad pidusid ja nii pole soovitatav tegelaskonna ärasõit.

Teiseks, vaatleme lühidalt avaldatud soove tulevase laulupeo tegelaskonna huvide seisukohast. Siin eritleme kõigepeält küsimusi tegelaskonnale laulupeo keskes muusikalise huvi rahuldamiseks korraldatud etenduste alal. Selgub, et siiski suur arv juhte ei saanud etendustest võtta osa: koorijuhtidest 38,2% ja orkestrijuhtidest 27,3%. Põhjusti pole küll toodud, aga nähtavasti takistas juhte suur töökoorem seoses laulupeo proovidega ja korraldusega. Kas peaks edaspidi olema etendusi rohkem, selles suhtes näib arvamine kalduvat sinna, nähtavasti eeltoodu põhjal, et etenduste arvu tõstmist ei pooldata — koorijuhtidest 44,2% ja orkestrijuhtidest 50% (peab aga tähendada, et paljud seda küsimust pole hääletanud). Milliseid etendusi soovitakse edaspidi — selle kohta on väljendatud arvamisi mitmesuguseid, kuid siiski kõige suurem arv isikuid rõhutab ooperit, selle järele operetti ja siis teatrietendusi sõnalavastuse, nimelt draama kujul; kuid rõhutatakse ka kontsertide vajadust — sümfoonia, oratooriumi ja muu kujul.

Eraldi leiame mõned küsimused laulupeo ettevalmistuse korralduse kohta; nimelt, kas oli laulupeo ettevalmistus eelproovide näol kasulik? Vastus rõhuva hääleenamusega jaatav. Teiseks, kas instrueerimist raadiotundide näol koori- ja orkestrijuhid said kasutada? Siin on vastuste arv jagunev. Ei saanud kasutada koorijuhtidest 46,5%, orkestrijuhtidest 13,9% ja osaliselt kasutasid koorijuhtidest 15,4%, orkestrijuhtidest 16,3%. Tähendab, raadiotundide korraldamine laulupeo ettevalmistamiseks nõuab pare-

mat käsitlust, eriti selle tõttu, et vastused rõhutavad suure protsendilise ülekaaluga sellistest tundidest saadud kasu.

Kolmandamaks, kooride ja orkestrite liikmeid puudutavais küsimusis leiame ankeedi materjalis selgust järgmises.

1) Sõidu korraldus laulupeole ja tagasi. Sõidu X laulupeole teostasid raadioteel kooriliikmetest 66,4% ja orkestriliikmetest 74,1%, kusjuures naisliikmed raadteed rohkemal määral kasutasid kui meesliikmed. Omnibustel ja autodel sõitjaid oli laulupeole: kooriliikmetest 8,2%, orkestriliikmetest 6,9%. Muul viisil aga väikene arv. Sellest hääletuse tulemusest võiks järeldada, et ka edaspidi enamik kaugeltsõtjaid tegelastid kasutavad raadteed ja raadteesõidu korraldusele sel ajal tuleks juhtida erilist tähelepanu. Nimelt, koori- ja orkestrijuhtide poolt on avaldatud soovi, et neid ei veetaks mitte kaubavagunites, vaid soovitakse sõita klassivagunites, eriti pidades silmas hinda, mis seni on võetud (50% sõidu hinnast). Seda peetakse kalliks. Soovitakse tegelaskonnale kas priisõitu, või kui see võimata, siis hinnaalandust 75% määral. Ka on rõhutatud rohkem inimese vajadust sõidu korralduses ja käitumises.

Tagasisõidu aja kohta soovid jagunevad. Soovivad sõita tagasi terve kooriga mõni tund päle laulupeo lõppu — nii, kui see teostus X üldlaulupeol — 28,1% kooriliikmetest, ja 43,2% orkestriliikmetest. Soovivad jääda aga Tallinna pikemini või paariks päevaks — kooriliikmetest 35,9% ja orkestriliikmetest 28,9%. Ka siin hääletajate arv kokku on väiksem liikmete üldarvust, sest hääletamisest võtsid osa ainult kaugemalt pärit liikmed. Kuid pole ka vähe neid, kellel aeg pole tähtis. Nii, et täit selgust ankeedi materjal ei võimalda.

2) Tegelaskonda puutuvaks põnevamaks küsimuseks X laulupeo puhul oli tegelaste laulupeo väljale pääsemise kord. Nagu teada, teostus see suure kontrolliga, et vältida liikmete puudumist esinemistel. Ankeedist siin selgub, et tegelaskonnale ei olnud senine kord vastuvõetav — 46,6% määral 40,3% vastu, kuna maa tegelaste juures see oli vastuvõetav 40,4% hääle juures 36,9% vastu. Samuti oli senine kord vastuvõetav ka orkestriliikmete juures 62,5% määral 24,7% vastu. Järelikult, kuigi suur osa tegelasi ei olnud rahul senise korraga, siiski väikene ülekaal pooldab senist korda, tundes, et on vajalised abinõud suure tegelaskonna korrashoiuks ja kõigi kohalesõitnute laululavale ilmumiseks; vastasel korral võiks mõnigi etendus kujuneda nõrgaks. (Lõpp.)

Pääkoosoleku pidamise kord laulu- ja muusikaühingus

Järg.

Hääletamine.

Hääletamine sünnib a) lahtiselt (avaliikult), b) kinniselt (salajaselt) ja c) nimeliselt. Koosolijate poolt hääletusviisi nõudmisel on eesõigus nimeliselt kinnise ees ja kinnisel lahtise ees. Põhimõttelisi küsimusi hääletatakse harilikult lahtiselt, valimisi ja isikuisse puutuvaid küsimusi harilikult kinniselt. Üldiselt toimetatakse

Ettepanekute, täienduste ja paranduste hääletamine sünnib harilikult 1) lihthääle-enamusega. Erapooletuid arvesse ei võeta. „Poolt“ ja „vastu“ häälte ühesuursuseks kujunemisel loetakse ettepanek kas tagasilükatuks või otsustab küsimuse juhataja hääli vastava põhikirja või kodukorra märkuse põhjal. Põhikirjas, mõnikord ka kodukorras, on loetud üles terve

TARTUMAA III LAULUPEO JUHID;
istuvad J. Simm ja A. Wirkhaus, seisavad
R. Ritsing ja E. Tubin.

päälle mainitud juhtumite hääletamist lahtiselt. Nende asendamist kinnistega on aga lubatud nõuda koosolejail kas lihthääle-enamusega, või $\frac{1}{10}$, 5, 1 jne. koosolijate nõudmisel vastavalt põhikirja ja kodukorra normidele.

rida küsimusi, mille otsustamisel nõutakse kas 2) absoluutset või isegi 3) kvalifitseeritud enamust. Absoluutse enamuse saamiseks peab hääletama „poolt“ üle poole koosolijaist. Kvalifitseeritud enamuse all mõistetakse absoluutsest suuremat ena-

must, milline määr siis peab ka olema märgitud põhikirjas või kodukorras, näit. $\frac{2}{3}$, $\frac{3}{4}$ jne. koosolijaist.

Kui hääletusel on ainult üks ettepanek, siis hääletatakse „poolt“ ja „vastu“, ning ettepanek loetakse vastuvõetuks, kui „poolt“ hääli on enam. Erapõletuid ei arvestata. Kui aga hääletusel on mitu ettepanekut, siis hääletatakse esimene kord ainult „poolt“ kõik ettepanekud; vastuvõetuks loetakse absoluutse enamuse saanud ettepanek. Kui aga ükski ettepanek ei saa absoluutset enamust, siis hääletatakse teine kord esimesel korral saadud „poolt“ hääleartvu järjekorras „poolt“ ja „vastu“. Lihtsuse mõttes võib väiksemal koosolekul esimene ring ära jätta. Vastuvõetuks loetakse ettepanek, mille juures „poolt“ häälest arvates maha „vastu“ hääled, saame kõige suurema positiivse jäägi, näit. kui 1. ettep. „poolt“ on 80, „vastu“ — 10, siis jääk on 70; 2. ettep. „poolt“ on 90, „vastu“ — 80, jääk — 10; siis tuleb lugeda vastuvõetuks 1. ettepanek. Seda hääle väljaarvamisi viisi tuleks kasutada neil kordadel, kui põhikirjas ja kodukorras puuduvad teissugused määrused. Kui jäägid on negatiivsed, siis langeb küsimus ära ja minnakse päevakorras edasi, kui ei tehta uusi ettepanekuid.

Enne selliste päevakorrapunktide hääletamisele asumist, mille otsustamiseks põhikiri ei nõua salajast hääletamist, esitagu juhataja koosolekule küsimuse, kas hääletamist toimetada avalikult või salajaselt. Kui seda küsimust soovitakse hääletada, siis toimetatagu alati avalikult.

Otsustas koosolek teatud päevakorrapunkti kohta tehtud ettepanekuid hääletada avalikult, siis asugu juhataja hääletamisele, paludes hääletada kõigepäält neid, kes on ettepaneku poolt, selle järel neid, kes on ettepaneku vastu, ja lõpuks erapõletuks jäänuid. Nende hääle kokkuarvamisel teeb juhataja kindlaks koosolekust osavõtivate liikmete arvu, selle päevakorrapunkti kohta tehtud ettepanekute hääletamisel.

Valimised.

Harilikult on põhikirjas nähtud ette hääletamise kord valimistel. Kui seda siiski ei ole tehtud põhikirjas ega kodukorras, siis tuleb toimida hariliku koosolekul otsustatud hääletamise korra järgi.

Suurem osa põhikirju näeb ette kindsed valimised. Kinniseid valimisi võib korraldada omakorda 1) üksikute kandidaatide kaupa, või 2) kõiki kandidaatide korruga valides. Esimesel korral märgitakse sedelile „poolt“ või „vastu“, teisel korral aga nende kandidaatide nimed, keda soovitakse valida. Viimasel korral on võimalik

lugeda valituks a) vajalik arv kandidaate hääle enamusaamise järjekorras või b) absoluutse enamuse saanud kandidaadid, tarbekorral järelevalimisel korraldades nende keskel, kes ei saanud absoluutset enamust. Järelevalimistel ei nõuta enam absoluutset enamust (mõni põhikiri nõuab siiski). Viimast viisi tuleb eelistada. Ühepalju hääli saanud kandidaatide suhtes otsustab liisk. Kandidaate üksikult „poolt“ ja „vastu“ hääletades nõuavad mõned põhikirjad absoluutset enamust, teised aga mitte. Hääli (mitte aga absoluutset enamust) tuleb arvestada ettepanekute hääletamise all näidatud viisil, kui ei ole teisiti nähtud ette põhikirjas või kodukorras.

Lahtiste valimiste juures on võimalik kasutada „poolt“ ja „vastu“, kui ka ainult „poolt“ hääletamisviisi kinnise hääletamise juures vaadeldud reeglite kohaselt.

Valimiste juures ainult „poolt“ hääletamisega tuleb hoolikalt panna tähele, et igal hääletajal on ikkagi ainult niipalju hääli, kuipalju isikuid tuleb valida. Selle vastu eksitakse sageli ja siis on pärast raske selgitada, kes valiti.

Koosoleku lõpetamine.

Kui koosoleku kõigi päevakorra punktide kohta on koosolek teinud otsuse ja kui päevakorras olid ka „jooksivad asjad“, siis võidakse selle küsimuse all arutada mitmesuguseid küsimusi, kuid kunagi ei tohita selle päevakorrapunkti all teha siduvaid otsusi.

On kõik koosolekul algatatud küsimused arutatud ja selleks ajaks jõutud koosoleku protokoll kirjutamisega lõpule, siis lasku juhataja protokoll lugeda ette ning selgitada, kas soovib koosolek teha selles mõningaid parandusi. Tehakse säärased ettepanekuid, siis tuleb see panna hääletamisele, ja kui koosoleku enamust seda pooldab, siis tuleb parandused võtta protokoll.

Ei tehta parandusi või on kõik paranduse ettepanekud hääletatud, siis volitatagu vähemalt kolm liiget, kes koosoleku nimel kirjutavad protokollile alla.

Ei ole protokoll kirjutamisega jõutud lõpule, siis valitagu koosoleku poolt kolm volinikku, kelle hooleks jääb protokoll õigekstunnistamine. Selle järel lõpetagu juhataja koosolek.

Koosoleku protokoll.

Pääkoosolekute protokollide sisendamiseks peetagu eriline protokolliraamat, kuhu kantagu ainult pääkoosoleku protokollid. Vähemates ühingutes võib ka protokolliraamatu jaotada kahte ossa, nii et üks pool on juhatus koosolekute ja teine pool pääkoosolekute protokollide jaoks.

Protokolliraamatu leheküljed nummerdatagu enne tarvitusele võtmist järjenumbritega ja raamatu viimasele leheküljele tehtagu kas juhatase või revisjonikomisjoni esimehe allkirjaga ja ühingu pitsatiga tõendatud märkus: „Selles raamatus on nummerdatud lehekülge.“

Protokolliraamatusse kantagu järjenumbri all kõik ühingu pääkoosolekute protokollid. Igas protokollis tähendatagu:

- 1) kas koosolek on järje- või erakorraline;

A. KIISS,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude
kavas.

- 2) kellelt ja kelle algatusel kutsutud kokku;

- 3) koosoleku alguse aeg: aasta, kuupäev ja kellaaeg, mis kutsetel märgitud ning kellaaeg, mil koosolek avati;

- 4) kokkukutsumise viis ja kutsete väljasaatmise aeg;

- 5) liikmete arv koosoleku päevaks ja koosoleku alguseks saabunud liikmete arv;
- 6) koosoleku avaja (nimi ja amet ühingu);

- 7) koosoleku juhataja ja protokollija valimine;

- 8) päevakord sel kujul, nagu see oli kutsetel märgitud ja koosolekult võetud vastu, kui seda koosolekul muudeti.

Pääkoosoleku protokoll peab peegeldama kogu koosoleku käiku ja sisaldama:

- 1) arutatava asja sisu võimalikult täielise ülevaadena;

- 2) kõiki sõnavõtmisi arutatava asja kohta;

- 3) koosoleku juhatajalt kõnelejatele teh-

tud hoiatusi, sõna äravõtmisi, päältkuulajate (kui neid on) korrale kutseid, korraldusi päältkuulajate koosoleku ruumest kõrvaldamiseks ja koosoleku katkestamiseks või lõpetamiseks juhataja korraldustele mittealistumisel;

- 4) arutava asja lahendamiseks tehtud ettepanekuid;

- 5) ettepanekuid hääletamise viisi kohta — kas avalik või salajane;

- 6) hääle vahekorraldus — poolt ja vastu antud hääle, hääletamisest keeldunute või erapooletuks jääjate arvu konstateerimise;

- 7) vastuvõetud otsuse sisu — nii selgelt ja täpselt väljendatuna, et pärast täitmise juures ei tekiks arusaamatusi ega võimalduks mitmeti tõlgitsemisi;

- 8) koosolekult valitud protokollile allakirjutajad;

- 9) koosoleku lõpetamise kellaaeg, kui koosolekul peeti vaheaegu, siis nende algus ja lõpp.

Kui kõikide kõnede sisu protokollimine, ka lühidalt kokkuvõetuna, osutub raskeks, siis protokollitagu vähemalt üldiseltki kokkuvõetuna ettepanekute poolt ja vastu avaldatud arvamised, milledest otsus järgneb, aga mitte ainult päevakorra-

E. TUBIN,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude
kavas.

punkti nimetus ja otsus ilma mingisuguste motiivideta.

Pääkoosoleku protokoll tuleb kirjutada puhtalt ja selgelt. On kirjutamisel siiski tekkinud vigu, nii et on tulnud pääle- või vahelekirjutusi, siis tuleb teha protokoll lõpul vastav õiendus. Lõpp.

meeskooride nurk

Toimetaja: A. Loorits, aadr. — Laujate Liit, Tallinna, Lai tän. 7

Konstantin Türrpu ja TMS

P. Grünfeldt

Järg.

K. Türrpu' sooja poolehoiu tunnistuse-na Tallinna Meestelaulu Seltsi ja üldse meeskoorilaulu vastu avaldan alamal kaks kirja, mis ta mulle teiste kirjade hulgas 1923. aasta kevadel saatis Saksamaalt, Todtmoosist, kuhu arstid ta Tallinnast olid saatnud temale juba siis raskusi tegevat kopsuhaigust ravima. Neist kirjadedest näeb lugeja, millise osavõtuga ta Tallinna Meestelaulu Seltsi tegevust säältk jälgis ja kuidas ta hing armastatud seltsi juure ikkas. Mina olin tookord TMS-i sekretär.

Todtmoosis, 14. aprillil 1923.

Mu armas hra Grünfeldt!

Olen vahepääl Teie käest saanud paar kirja, mis ikka veel on vastamata. Ka tuli koori poolt viimati jälle kogutervitus. Kõigepäält tänu Teile, et Teie nii tihti minu pääle mõtlete. Tänu ka lauljatele, kes mulle tervitusi saatsid.

Teie nimetate, pääkoosolekul avaldatud soovi meie repertuaari trükkida lasta. See mõte on, nagu Teie teate, meil juba mõne aja eest olnud. Oleksin ma olnud kodus, laulude väljaandmisega olekski juba olnud algus tehtud. Aga kahjuks läks asi nii, nagu ta praegu on ja mina oma poolt ei saanud selle mõtte teostamiseks tõuet anda. Nüüd aga olete vist ootamisest tüdinud ja olete nõuks võtnud nootide trükkimisega alata. Häämeelega oleksin ma ise asja kallal töötanud. Aga mis teha. Kes võtab nüüd asjatoimetuse oma kätte? Minu arvates peaks ikka olema muusikamees. Ehk teatate mulle oma kavatsustest lähemalt. Teie võite ju teiste lauludega algust teha ja minu töökesed jätta edaspidiseks, vahest ehk seks ajaks, kui ma kord jälle tagasi olen. Vähemalt nende korrektoori tahaksin ise teha.

Rõõmustasin Teie kirja lugedes, et pääkoosolekul valitsenud üksmeel ja hää tuju. Eks me näe, kuidas uue juhatuse liikmed töötavad. Ma lugesin „Päevale-

hest“ ka täieliku aruande. See aruanne oli väga täiuslik ka selle poolest, et Ait-sam sellest kõneleb, mis pääle koosoleku lõppu omavahelisel koosviibimisel tehtud. Tahtis vist näidata, milliseid suuri asju inimesed kõik võivad ära teha. Päälegi arvan, omavahel öeldes, mis minu kohta käis, see oli valesõnum. Olgu.

Nüüd tulevad seltsile suured ajad. Esiteks kontsert ja siis laulupidu. Tahaksin häämeelega, kui ka ainukese õhtu, viibida lauljate hulgas, et näha, milline tuju säääl ettevalmistamise juures on; tahaksin kuulda, mis laulupeoks kõik kavatsetakse. Pean ütlima, et laulupidu ise mind niipalju ei huvita kui TMS-i osavõtt peost. Imelik: lugesin ammugi lehest, et mina pidavat laulupeol juhatama, aga mulle pole tulnud mingisugust ametlikku teadet ega kutset. Kas on ehk liidu juhatus arvamisel, et ajalehe sõnum inimese juba ametisse paneb? Lüdig olevat ära ütelnud. Ju ta seda vist siis ikka mõne ametliku teadaande pääle tegi. Või mine tea.

Nii on praegu minu seisukoht laulupeo asjus. Ma ei tea juba lähemalt, mis säääl kõik tehakse. Võib olla, et ma hoopis kõrvale jään, aga TMS-iga tahaksin ikkagi kaasas olla. Kui mul korda läheb vähe mõistlikul kombel siit arsti käest minema panna, siis katsun aegsasti enne pidu Tallinnas seltsi juures olla. Kui aga arst, võib olla, mulle selgeks tegema hakkab, et veel pean siia jääma, ja kui tal õnnestub mulle ka selgeks teha, et siia jäämine mulle tähtsam on, siis muidugi on vesi ahjus.

Iga kolme nädala tagant saan arsti ette läbivaatusele. Ta on kuulsamaid Saksamaa kopsueriteadlasi ja tal on palju tegemist. Kaugelt sõidavad inimesed siia tema juure läbivaatusele. Sellepärast ainult kolme nädala tagant. Tiheadamini polegi tarvis. Viimati, kui ees olin, ütles ta küll: „Ich bin mit Ihnen zufrieden“. Aga ma tean, et see aeg veel kaugel on, kus ta mulle ilma minu

surveta ütleks: „Jetzt können Sie abfahren!“ 20. aprillil olen jälle ees. Kui ma siis ärasõidust juttu ei tee, siis räägin ma sellest aga 11. mail vististi. Saab näha, mis ta siis ütleb. Nii siis on hiljemalt 16. mail minu abikaasal teada, kas olen juuni algul Tallinnas, või pean veel kauemaks siia jääma. Muidugi kirjutan sellest kohe ka Teile.

Ehk kirjutate mulle jälle, kui niipalju aega leiате. Teie ei jäta muidugi ka minu tänu ütlemata lauljatele tervituse eest. Kahju, et mitu nime on nii kirjutatud, et neist raske on aru saada. Küll ma neid uurisin, enne kui nimed välja sain.

Südamlikke tervitusi Teile ja kõigile.
K. Türrpu.

tada ei jaksa. Omaette kontsert — tubli! Minul on niisugune kontsert laulupeo ajal ikka mõttes olnud. Kuidas minu juhatuselugu on, lugesite minu viimastest kirjust. Loodan siiski, et olen kodus.

Mis puutub kavatsetud kontsertrisuse Rootsi, siis oleks just 3. juulil selleks peaaegu kohane ja nimelt sellepärast, et siis koor laulupeost alles soe on. Nii võiks Tallinna eeskava Rootsis lihtsalt korrata. Muidugi peaks eeskava koosnema ainult eesti lauludest. Kuid küsitav on siiski, kas ehk peo- ja sõiduküsimus lauljatele ei mõju ja kas võib juba 3. juulil kohal olla, kui laulupidu Tallinnas alles 1. juulil lõpeb. Noh, Teie teate sääl Tallinnas seda paremini kui mina.

Üht asja tahaksin siin aga eriti puu-

Autoreid Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavast

A. Karafin.

R. Ritsing.

G. Ernesaks.

Todtmoosis, 15. aprillil 1923.

Mu kallis hra Grünfeldt!

Eile panin Teile kirja posti. Täna hommikul sain Teilt jälle kirja, ja see sisaldab nii tähtsaid teateid, et Teile kohe tahan vastata.

Kontserdi kavast leian nii palju Türrpu'd, et hirm pääle tuleb — hirm Türrpu', koori ja rahva pärast. Nii igav ja tüütav ei ole Türrpu vist enne olnud, kui ta saab olema 27. aprillil. Topman ise on nähtavasti aru saanud, et rahvale selle Türrpu' järele „troosti“ vaja läheb. Aga kas jaksab Merikanto rahvast siis enam troostida?

Teie kavatsuse laulupeo esimese päeva õhtul omaette kontserti anda kiidan ma hääks. Muidugi ilma üliõpilaste, narvalaste jne. kaastegevuseta. Mis puutub niisugusesse kaastegevusse, nagu seda on Tartu poolt erakombel õhutatud, siis oleks mul selle vastu nii palju põhjusi ette tuua, et neid siin kirjalikult sele-

lutada. Minu arvates on see küllalt tähtis. Teie teate, härra L. on lubanud vist puudujäägi kinni maksta. Vaatamata sellele, et hra L. mees on, kes tihti lubab, aga sõna ei pea, ja temaga seepärast peab olema ettevaatlik, vaatamata sellele on asjal veel teine külg. Nimelt ei tohi meie selts sattuda kuulsusse, nagu oleks see mees ta raha pärast juhatusesse valitud. See tõmbaks seltsi nime mitme mehe seltsis madalamale... Olen näinud seltse, kes paitasid rikkaid, aga need saatsid neid ikka paleusliselt kõrguselt madalamale. Kui meil oma ajal tema valikust juttu oli, siis ma ei olnud tema vastu. Aga mitte tema raha pärast, vaid sellepärast, et tema kõigist lõbuvoimalustest hoolimata, mida ta enesele võis lubada, kooris korralikult harjutustel käis ja nii laulu armastab. See tähendab: minule olid tema kõrgemad omadused mõduandvad. Näeksin nüüd meelsalt, et kogu eesti seltskond teda meie seltsi juhina just nende kõrgemate

omaduste pärast austaks ja temale ei vaataks kui ärimehel, kes seltsis tähelepanu leidnud ja aukoha seltsis saanud. See oleks nii temale kui ka meie seltsile valus. Lühidalt: näeksin meelsalt, et reisu puhul kõik liikmed kulude eest oleksid vastutavad. See küsimus, mida siin puudutasin on kaunis diskreetne ja sellepärast soovin, et minu seisukoht ainult Teie teada jääks. Palju tervitusi!

K. Türnpu.

*

Lõpuks veel niipalju: suure koorijuhi ja helilooja Konstantin Türnpu' kalmule Kopli kalmistul on Tallinna Mees- laulu Seltsi agaral ettevõttel ühes koolaliku saksa meestelaulu seltsiga püstitatud ühis hauasammas, mis kõigile tunnistust annab püstitajate suurest armastusest ja lugupidamisest oma kadunud koorijuhi ja eesti helilooja elutöö vastu. K. Türnpu' mälestus ei sure.

(Lõpp.)

III ülemaaline meeslaulupäev Haapsalus.

Lauljate Liidu Meeskooride Sektsiooni korraldusel toimub pühapäeval, 21. juulil s. a. Haapsalus III ülemaaline meeslaulupäev. Laulupäeva aupatrooniks on Haapsalu linnapääd dr. H. Alver. Laulupäevast võtavad osa 27 meeskoori 1.284 lauljaga ja puhkpillikoorigid. Meeskooride hulgas on esindatud kõik Eesti linnad, pääle Paide, Kuressaare ja Tapa, ning suur osa aleveid ja alevikke.

Ühendmeeskoore laulupäeval juhatavad J. Simm ja prof. A. Topman, ühendpillikoore J. Vaks.

Eriettekannetega esinevad laulupäeval Tallinna Meeskoor „Eesti Laulumehed“ E. Aava juhatusel, Narva Meestelaulu Seltsi mk. K. Maasika juhatusel, Tallinna Meestelaulu Seltsi mk. prof. A. Topman'i juhatusel ja Tallinna saksa meestelaulu seltsi koor J. Gohs'i juhatusel.

Laulupäevaks ilmub trükist juht, milles avaldatakse tervitusi laulupäeva korraldajailt, kontserdi kava ja laulude sõnad ning kooride nimestik ühes koorijuhtide piltidega.

Tegelaste ja küllaliste kohaleviimiseks raudteevalitsus on määranud käalku luvi-rongi Tallinnast Haapsallu. Petserist, Võrust, Valgast, Tartust, Narvast ja Rakverest võimaldatakse Haapsallu sõitjatele harilikel ronges sõit 50% hinnaalandusega grupisõidu tariifiga. Samadest kohtadest lauljad sõidavad laulupeo tegelaste tariifi alusel Lauljate Liidu poolt väljaantavate tunnistustega.

Tallinna Meestelaulu Selts lõpetas hooaja.

Sisekriis Tallinna Meestelaulu Seltsis, mis vältas peaaegu terve möödunud talve, lõppes alles märtsi viimastel päevadel uue juhatusel valimisega ja prof. A. Topman'i ning noore helilooja G. Ernesaksa kutsumisega koorijuhtideks. Kuigi aeg oli hiline, otsustati siiski veel teostada hooaja kava ja korraldada traditsiooniline kevadkontsert, mille ettevalmistus täies ulatuses jäi hr. G. Ernesaksa hoole.

Meeskoor, saanud tagasi rõõmsa ja lootusriikka töömeeleolu, käis innukalt harjutustel väga rohkel hulgal. Uus koorijuht võitis kohe kõikide usalduse, ja juba 5—6 nädalat pärast kriisi lähenemist oldi niikaugel, et võidi hooaeg lõpetada kontserdiga.

11. mail toimus siis seekordne kevadkontsert hr. G. Ernesaksa juhatusel. Mõni päev varem aga, nimelt juba 6. mail, esines koor hr. Ernesaksa juhatusel Inglise kuninga auks korraldatud aktusel.

Pärast kevadkontserdi oli koor veel kord koos harjutusel 15. mail, mil prof. Topman'i juhatusel läbi võeti Haapsalu meeslaulupäeva erilaule. Selle harjutusega lõpetatigi pingutav ja rühnev hooaeg ning kokku tullaakse veel vaid enne Haapsalusse sõitmist.

Tallinna Meestelaulu Seltsi töökava 1935/36 hooajaks

on üldjoontes koostatud. Sellekohaselt hooaeg algaks traditsioonikohaselt kolmapäeval pärast 1. septembrit, seega 4. sept. Esimene esinemine oleks Tallinna meeskooride ühisel kontserdil Lauluväljal. Edasi asutakse kordama oratooriumi „Taavet ja Koljati“, mida tahetakse pääle Tallinna kanda ette ka Tartus. Sügisene kontsert tuleks novembri lõpul eesti lauludest. Sellele järgneks seltsi 20. aastapäeva pühitsemine. Talve jooksul on kavatsus anda ka üks vaimulik kontsert a capella lauludest. Traditsiooniline kevadkontsert sisaldaks Läti, Leedu, Ungari j. t. välislaule. Väljaspool hooaega oleks osavõtt järgmisest meeslaulupäevast. Teistest kõrvalistest esinemistest tahetakse võimalikult hoiduda ja võetakse arvesse ainult neid soovivaldusi, mis sügisel aegsasti esitatakse enne lõpliku töökava koostamist.

Haapsalu meeslaulupäeva eelproov Tallinnas

oli korraldatud 5. juunil „Estoonia“ kontsertsaalis üldjuhtide prof. A. Topman'i ja J. Simmi juhatusel. Osavõtt eelproovist oli elav ja kõik laulud olid kooridel hästi õpitud kätte.

Kõikide Tallinna meeskooride ühine kontsert

kavatsetakse meeskooride sektsiooni eestvõttel korraldada septembri ajal Lauluväljal. Pääle ühiste laulude esineks suuremad koorid ka üksikettekanetega.

A. Karafin Tallinna Linnateenijate Meeskoori juhiks.

Tallinna Meestelaulu Seltsi koorijuhiks valitud hr. G. Ernesaksa asemele on Tallinna Linnateenijate Meeskoor omale koorijuhiks kutsunud Kaarli koguduse organisti, helilooja A. Karafin'i, kes varemalt oli Tartu ülikooli muusikaõpetajaks ja juhatas Tartu Meeslaulu Seltsi koori ning teisi Tartu laulukoore. Lahkunud koorijuhile hr. Ernesaksale korraldas koor lahkumiseõhtu Laulumeeeste klubis.

E. VÖRK,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

G. Ernesaks välismaal.

Juuni ajal sõitis õppereisule välismaadesse Tallinna Meestelaulu Seltsi koorijuht hr. G. Ernesaks. Tšehhoslovakkia valitsuse lahkelt vastutulekul on tal võimalus pikemalt peatuda Tšehhoslovakkias ja tutvuneda säälsete paremate koorijuhtidega ja laulukooride tegevusega ning viibida ka suvistel muusikakursustel ja kasutada kõiki võimalusi säälse muusikaelu tundmaõppimiseks.

Pääle selle hr. Ernesaks kavatseb võtta osa ka tänavustest suurtest muusikapidustustest Baaselis.

Tartu Meeslaulu Seltsi pääkoosolekul

27. mail võeti vastu uus kodukord ja kümme uut tegevliiget, nende seas Tartu tuntud lauluõpetaja ja solist A. Niitof.

Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor

korraldas mai lõpul väljasõidu kahe kontserdiga S.-Jaani ja Olustvere-Tääksisse. Esimeses anti kontsert-jumalateenistus säälses kirikus, teisel oli õhtul ilmalik kontsert.

Viljandis oli kooril vaimulik kontsert Pauluse kirikus 18. mail.

Seltsi esimees A. Kivirähk, kes oli kogu talve jooksul raskesti haige, on nüüd niivõrd paranenud, et saab juba väljas liikuda ja võib asuda seltsi tegevuse juhtimisele.

ÜENÜ Rakvere osakona meeskoor läks üle Laulumeeeste Seltsi.

Aastat 6—7 tagasi tegutses Rakveres laulumeeeste selts ja selle meeskoor. Ometigi ei jõutud asjaga edasi ja selle järele, kui meeskoor lõpetas tegevuse, suikus ka selts, hoides senini alal vaid oma nime.

Möödunud sügisel asutati Rakvere ÜENÜ osakonna juure meeskoor. Siia koondus aga päämiselt nooremaid lauljaid, kuna rida endiseid Laulumeeeste Seltsi tegelasi ja vanemapõlve lauljaid ei tahtnud endid siduda noorte organisatsiooniga ja jäid koorist eemale.

Et kõiki asjahuvilisi koondada, selleks ainukese soodsa võimalusena elustati nüüd uuesti Laulumeeeste Seltsi tegevus. Selle pääkoosolekul võeti kõik senise ÜENÜ Rakvere osakonna meeskoori lauljad Lau-

V. NEREP,
autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

lumeeste Seltsi liikmeteks, ja täiendunud vanemate lauljatega, jätkas Rakvere ainukene meeskoor tegevust Laulumeeeste Seltsi nime all. Seltsi juhatusse samal koosolekul valiti K. Blaubrik (esimees), H.

Kolk (abiesimees), Randla (sekr.), Nurk (laekur), kuna koorjuhiks jäi edasi J. Pakk.

Koor alustas kohe tegevust uue energiaga, ja juba mõni nädal hiljem toimus esimene kontsert 25. mail viulukunstnik H. Schüttsi kaastegevusel. Ühtlasi asuti Haapsalu laulupäeva kava kätteõppimisele ja otsustati võtta osa nii Pärnumaa laulupeost kui ka Haapsalu meeslaulupäevast 21. juulil.

Lipp Valga laulumeelestele.

Üksvahe Valga Meestelaulu Seltsi tegevus kippsu jääma loiuks. Eks siis mehed tulid kokku ja arutasid omavahel läbi, mis on loiduse põhjuseks. Leiti, et loiduse põhjustas kindla tegevusekava puudumine, kuna ees polnud ühtki kontserti, juhuslikud esinemised aga ei ärata küllaldast huvi kooskäimiseks. Sellepärast asuti kohe kontserdi ettevalmistamisele ja saavutatigi sellega vajalist hoogu.

Kontsert peeti ära 26. mail, ja kuigi külm ning vihmane ilm hoidis publikut tagasi, õnnestusid ettekanded hästi ja said teenitud kiiduavalguste osaliseks. Eriti suur menu oli solist Kivirähkil (tenor).

Samal päeval toimus seltsi lipu õnnistamine. Rohketele kohalikkudele tervitajatele lisaks oli saabunud tervitusi naabermeeskooreselt Tõrvast, Tartust ja Võrust, samuti oli tervitustelegrammi saatnud auliige V. Neggo.

Nägus lipp läks maksma 150 kr. ja ta valmistati Valga naiskutsekoolis.

Võru M. S. tegevusest.

Eksisteerides Lõuna-Eesti tüsedama meeskoorina, on Võru M. S. seni näidanud üles innukust meeslaulu edendamisel;

seel; koori seesmine distsipliin ja energiline valitud kavade täitmise ei jäta vast erilist soovida. Koor omab momendil 75 tegev-, 7 toetaja- ja 5 kandidaatliiget.

Lühike ülevaade koori möödunud aasta tegevusest kokkuvõttes on järgmine: 28. I 34. a. Tartu M. S. pidulik vastuvõtt nende kontsertmatkal Võrru; 12. V 34. a. Valga M. S. pidulik vastuvõtt; 1. VI 34. a. Võru-Valga-Petserimaa Laulupeol iseseisv esinemine; 15. VII 34. a. I Pärnu Meeslaulupäeval esinemine (üldkooris ja iseseisvalt); 19. VIII 34. a. Võru linna 150. a. juubeli puhul esinemine; 20. X 34. a. seltsi aastapäeva kinnine kontsert ja 2. XII 34. a. kontsert Võru ev.-lut. kirikus.

Need faktid näitavad kujukalt koori hoogsat tegevust, mis juba algaastaist saadik on üha tõusnud. Pääle eelinimetatud ülesastumiste lisandub veel mitmeid erakordseid esinemisi aktustel, lauluvendade tähtpäevadel jne., mis omakorda kinnitab, et koor on suuteline end väljendama ka ootamata olukordades.

Varemalt töötas koor regulaarselt nädalas kord. Kuna eeloleval suvel korraldamisele tulevad aga mitmed laulupeod, siis hakati harjutusi toimetama intensiivsemalt ja tihedamini, nimelt kaks korda nädalas vähemalt. Kavatsusel on osavõtt ka Haapsalu Meeslaulupäevast, milleks praegu käsil repertuaari õppimine.

Koori võimete arendamiseks ja üldise taseme tõstmiseks tulevad korraldamisele häälesäade ja diktsiooni harjutused. Seltsi juhatusse kuuluvad praegu lauluvendad: K. Rätsep (esimees), V. Spohr (abi), P. Erg (kirjatoim.), P. Reimann (laekur) ja J. Prügi (varah.). Põhikirja kohaselt kuulub juhatuse automaatselt koorijuht hra K. Pütsep.

Uuteks auliikmeteks valis üldkoosolek helilooja A. Lätte ja endise seltsi esimehe A. Freybachi.

Põhjamaade laulupidu Stokholmis

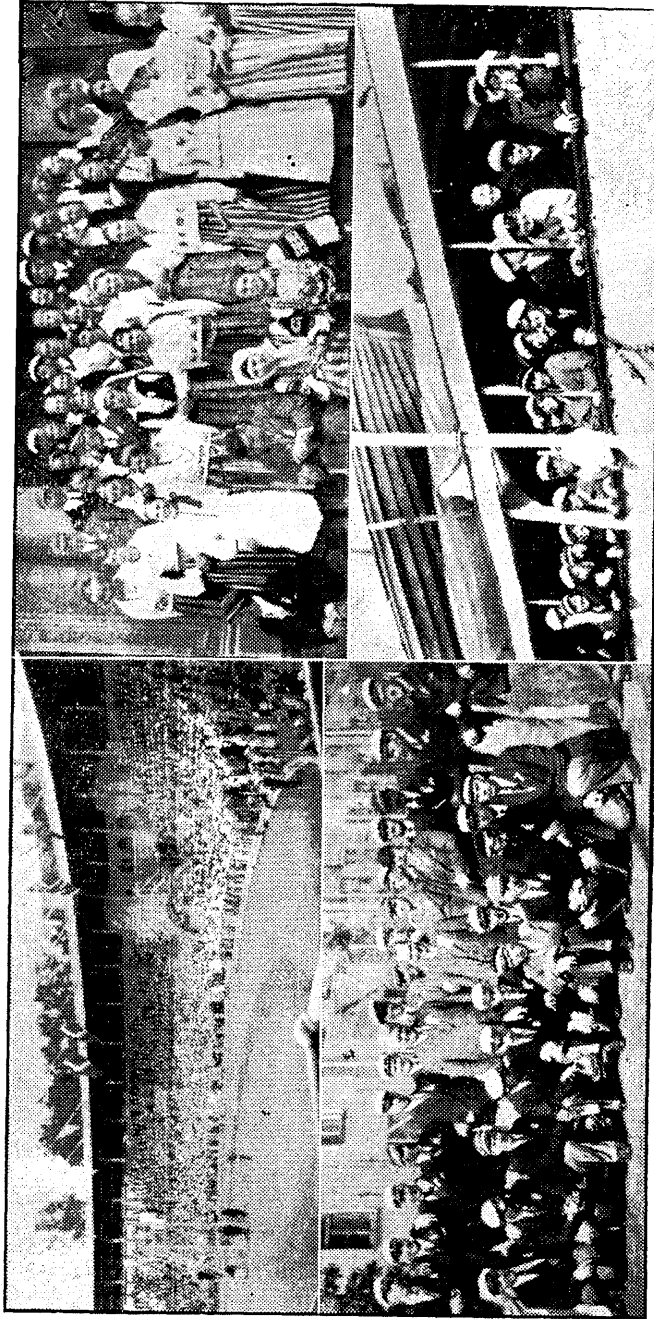
Rootsi Lauljate Liidu kutsel sõitis Eesti Lauljate Liidu juhatuse liige Märt Ruubel liidu esindajana Põhjamaade laulupeole, milline korraldati Stokholmis 14.—16. juunil s. a. Esinduskoorina temaga sõitis kaasa Tartu Üliõpilaskonna segakoor, helilooja E. Võrgu juhatusel.

12. juunil viis „Kalevipoeg“ lõbusatujulised noored lauluinimesed Tallinnast ulgumerele, et umbes 24 tunnilise sõidu järgi paigutada neid Rootsi pinnale.

Ilm oli tuuline ja lauljad, eriti naislauljad, elasid üle esimese merehaiguse.

Jõudes järgmisel hommikul skääridesse, vaibus tuul ja Rootsi omapärane looduseilu pakkus noorele akadeemilisele lauljasperele suurt naudingut. Unustatud oli merehaigus. Päevapildi aparaadid aina plöksusid, jäädvustades imeilusaid saarekesi punaste katustega majakestega rohelisel foonil.

Saabudes Stokholmi sadamasse, olid

Pilte Viitpilaskonna Segukoori matkalt Stokholmi: ülal vasakul — Stokholmi staadion; paremal — rühm lauljaid; all vasakul — meeslauljaid, paremal — koor üruksõitl.

noored veidi pettunud, leides vastu võtmas vaid väikese rühma Rootsi Lauljate Liidu esindajaid.

Rootsi Lauljate Liidu esindaja, muusikadirektor John Norrmann, tervitas eestlasi rootsikeelse kõnega. Talle vastas M. Ruubel eesti keeles. Üliõpilaskoor laulis „Eesti lippu“.

Lauljad juhiti lähedal olevasse koolimajja öökorterisse, milline asus Svartmangatani tänaval.

„Dagoner Nyheter“i ja „Svenska Dagbladet“i esindajad asusid kohe sadamas usutlema M. Ruubelit ja E. Vörku. Öhtuses väljaandes ilmusid mõlema härra pildid ja nende poolt antud informatsioon.

„Svenska Dagbladet“ kirjutab muuseas järgmist:

„Usutledes härra M. Ruubelit, võtsime abiks saksa keele, kuna eesti- ja rootsikeelne kõnelus arusaamise raskusi tekitas; olime päris inponeeritud saadud andmetest. Eesti Lauljate Liit koosneb umbes 600 koorist, niihästi sega- kui meeskooridest ja ühtlasi puhkpilliorkestritest. See moodustati 15 aastat tagasi, ja viimasel suurel laulupeol 1933. a. oli ümargusest 20.000 tegelast. Stokholmis on Lauljate Liitu esindanud varemalt kahel korral vaid Tallinna Meestelaulu Selts, olles „De Svenske“ külalised. Liidu esimeheks on konservatooriumi direktor professor Juhan Aavik. Eesti kuulub nende maade hulka, kus laul etendab väga tähtsat osa. Nii poliitiliselt kui ka kultuuriliselt seisukohalt etendas laul eestlaste vabadusvõitluses suurt osa.“ jne. Samas mõttes kirjutab ka „Dagens Nyheter“, kes usutles härra Enn Vörku.

Arv „20.000“ tundus rootslastele üllatusena nii väikese rahva kohta kui on eestlased. Ühkustasid nad ju oma 5000 lauljaga.

Koolimaja Svartmangatani oli eeskujuliselt puhas ja korralik. Tasu maksimum 3 ööpäeva eest 2 krooni isikult. Meie rahvast pani imestama, et lauljailt nõuti laulupeo märgi eest 1 kroon.

Nüüd selgus veel, et laulupeo viimaseks päevaks ja tähtsamaks päevaks oli 16. VI, kus ka eestlaste koor pidi esinema üksiklauluga. Meie maršruudi järgi pidi aga „Kalevipoeg“ 16. juuni hommikul kell 12 juba ära sõitma Tallinna poole. Süüdistati meie Stokholmi saatkonda, kelle kaudu kirjavahetust peeti, süüdistati Rootsi Lauljate Liitu, kuid fakt oli see, et pidime enne laulupeo lõpu ära sõitma.

Esimene päev oli linna vaatamiseks ja puhkuseks. Kuna apelsiinid ja banaanid siin imeodavad, siis asuti nendega arstima oma kuivanud kurkusiid ja külmanud häälepealu.

Järgmisel päeval oli proov kontertsaalas ja kell üks bankett ühes suuremas lokaalis, millest võtsid osa 200 soomlast (Soome rootslast), 170 norralast, 60 daanlast (Islandi saarelt) ja 80 eestlast.

Rootsi laulupeo korraldajad pöördusid tervituskõnedega väliskooride poole. Neile vastasid: Soome poolt — Karjalainen, Norra poolt — L. Nergaard, Islandi poolt E. Einarson ja Eesti poolt M. Ruubel. Iga koor esines ka paari lauluga. Oli näha, et eestlaste vastu tunti erilist sümpaatiat. Nende laulud ja kõne võeti vastu eriti soojalt. Koosviibimine lõppes ühise Rootsi hünni laulmisega.

Eestlaste koor esines reede öhtul Skanseni rahvaais kolme lauluga, saades suure menu osaliseks. Kuulajaid umbes 5000. Laupäeva öhtul oli pidulik kontsert „Kontserthuseti“ saalis, kus päälle väljavalitud rootsi kooride esines kolme lauluga (Nerepi „Kuku sa kägu“, A. Topman'i „Meil aiaäärne tänaval“ ja Miina Herman'i „Pidu hakkab“) ka Tartu Üliõpilaskonna Segakoor. Koor esines väga sümpaatselt ja võitis kohe publiku poolehoidu nii oma laulmisega kui ka esinemisega; naislauljad olid kõik rahvariides. Rootsised annetasid koorile loorberipärja ja roose.

Juhtus veidi piinlik kuigi ilmsüütu arusaamatus. Kui päälle tervitamist üks eestlaste koori naisliikmetest teatas publikule rootsi keeles, et nüüd lauldakse Eesti „natsionalsang“ „Tuljak“, siis tõusis publik ja kuulas „Tuljakut“ püsti seistes. Vahetati meie hünni „Tuljakuga“.

Öhtul oli „Gilleti“ lokaadis suur bankett, millest võtsid osa kõik kooride juhid ja esindajad ja kus kõnedega esinesid kõik laulupeost osavõtjate rahvaste esindajad, nende seas ka Eesti Lauljate Liidu esindaja M. Ruubel.

Arasõit sadamast kujunes väga pidulikuks. Rootsised ja eestlased laulsid vastastikku lahkumiselaulu ja tervitusi. „Kalevipoeg“ oli juba kaugel sadamast, kuid valgete mütside lehvimine rootslaste poolt paistis ikka veel silma.

Tagasisõidul tabas „Kalevipoega“ merel suur torm ja terve laevatäis reisijaid olid merehaiged. Tallinnale lähenedes vaibus tuul ja sellega ühes tõusis ka laulurahva tuju ning laul läks jälle varsti lahti.

M. R.

Joosep Saar 50-aastane

21. juunil pühitses muusikamees Joosep Saar oma 50 a. sünnipäeva. Joosep Saar on sündinud 21. 6. 1885. a. Kaukaasias Hagenski Eesti asunduses jõuka suurpõliu-mehe-asuniku pojana. Vanemad olid pärit Põltsamaalt, kus mõisniku survel pidid müüma oma talu ja rändama Kaukaasiasse. On saanud esimese hariduse kodus ja siis ministeeriumikoolis. Oli segatud 1905. aasta revolutsiooni ja leidis ulualust, nagu paljud tookordsed põgenikud, Soomes, kus elas maapagulasena Helsingis valenime all üle 11 a.

Esimest muusikalist haridust sai kodukülla õpetajate, kuulsa Zimse' seminari meeste, Lossman'i ja Linde' kaudu ning võis nii juba 12-aastasena flöödimängijana kuuluda asunduse orkestrisse. Helsingisse asunud, jatkas oma õpingut kapelmeister Leino' juures, olles ühtlasi Eesti Hariduseltsi koolis õpetajaks. Samal ajal pikemat aega juhatas ka E. Hariduseltsi segakoori ja Soome Noorte Ühingu „Kilpi“ koori.

Revolutsiooni puhkemisega võimaldus J. Saarel asuda kodumaale. Ta astus 1918. a. Vabadussõja algul vabatahtlikuna 2. jalaväe polku, kust määrati diviisi staapi soomekeele tõlgiks. Hiljem töötas merekindluses sõjaväe ametnikuna.

Kaitseväest vabanenud, asus juba pidevalt tööle muusika alale. Organiseeris ja juhtis Tallinna Noorte Ühingu „Tungla“ segakoori, võttes osa selle kui esinduskooriga Helsingis 1921. a. soome üldlaulupeost ja andes sääl ka erikontserdi. Siis juhatas veel Kristliiku Noortemeeste Ühingu koori ja tegi sellega ringreisu kodumaal. Ühtlasi õppis edasi muusikat prof. Sternberg'i ja prof. Topman'i juures.

1922. a. sügisel kutsuti Joosep Saar Paide poegl. ja tüt. gümnaasiumide laulu- ja muusikaõpetajaks. Siin juhatas ta tol

ajal võimsat Paide Koolinoorsoo Ühingu segakoori (üle 130 laulja). 1927. a. valiti Viljandi Maagümnaasiumi õpetajaks ja 1928. a. ka Olustvere Aleksandri Põlütöökooli, õpetajaks, millistel kohtadel töötab tänaseni.

J. Saar on tubli pedagoog. Tema saavutusist koolitöös annavad tunnistust kooli mees- ja segakooride, sümfoonia- ja puhkpilliorkestrite kontserdid ning muud esinemised.

Oma kutsetöö kõrval J. Saarel on jatkunud energiat olla kandvamaks jõuks Sakalamaa muusikakultuuri tõstmisel, võit-tes oma sõbraliku-südamliku käitumisega paljude sõpruse. Ta on olnud kaua aastaid Viljandi „Koidu“ segakoori juhiks.

Joosep Saar.

On juhatanud Järvamaa ja Sakalamaa laulupidusid, muusikapäivi Tüüril, Narva-Jõesuus, Hallistes, Põltsamaal, Karksis jne. Seejuures on ta olnud Lauljate Liidu instruktorigi laulupidude ettevalmistamisel. Oli Lauljate Liidu asutajaks liikmeks ja 10 a. kestel nõukogu liikmeks. Võtab kohapääl osa rea seltside tegevusest, nagu „Ugala“, Helikunsti Selts, Kaitseliit jne.

Sibelius endast ja teistest

Kui Sibelius mõne aja eest aset leidnud intervjuul usutleti, kas tal kaheksas sümfoonia on juba teoksil, vastanud ta: „Võib olla.“ Oma loomingust, eriti tulevasest, ta ei soovi kõnelda. Selle vastu oli ta õige jutukas oma vaadete suhtes teistele heilloojatele.

Wagner ja Puccini olevat liig parfüümitud. „Wagneri muusika on minu

maitsele liig rikas, liig eksootiline. Verdi kirjutas ehtsat teatrimuusikat. Ta on lavale toonud Itaalia uulitsastseenide elava koloriidi ja eluläheduse. Inglasel Elgar'il oli suur genius, isegi enam annet kui Strauss'il, aga ta muusika on lapitud.“ — toredast muusikast sädelevate lehekülgede kõrval ta partituures leiduvat ootamatuid vulgaarsusi. De-

lius'e teostega on Sibelius't tutvustanud Busoni, keda Sibelius kõrgelt hindas sõbrana ja kunstnikuna.

Richard Strauss'i imetleb Sibelius rohkem kui ühtki teist oma kaasaegseist. „Straussil on imetlust äratav anne... ta on suur helilooja, aga tal on külm süda... Ta süda on täis muusikat ja kogu ta kirg asub ta peas. Vaatamata oma sädelevale loõmavusele on „Salome“ ja „Elektra“ ajalised, mitte südamlikud.“

Sibelius hindab kõrgelt Stravinski' varemalt balletimuusikat, arvab aga selle venelase alatisi stiilivahetusi naljatamiseks, mis igal uuel kordamisel rikub enam ja enam esialgset hääd tuju.

„Kolmest stiilist jatkus Beethoven'ile, — aga ma unustasin, oli see viimane Stravinski' teos tema kümnendat või ühe-teistkümnendat stiili.“ Vanem Schönberg on Sibelius'e arvates „huvitav teoreetik, filosoof — võib olla, — aga mitte suur helilooja“. Tavalises publiku hügel-aplausis Schönberg'ile, pääle ühekordset teoste ettekannet avaldub äärmine snobism. Julgen arvata endal olevat tun-

E. OJA,

autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

delist kõrva — kaugelt tundelisemat kui keskmisel kontserdikülastajal. Ja siiski, kui mina kuulen esmakordselt komplitseeritumaid Schönberg'i teoseid — olen täiesti kadunud. Mul tuleb siis partituurist lähemalt uurida, et näha, millega ometi Schönberg sääl on saanud hakkama.

Alban Berg (helilooja, Schönberg'i õpilane) on Schönberg'i parim teos.“

„Ma ei mõista üldist tähelepanematust Bloch'i suhtes,“ jatkas Sibelius. „Ta on suurte annetega mees, kelle muusika on niihästi nüüdisaegne sõna parimas mõttes, kui ka vastav kaasaegse muusika ideoloogiale.“ — Inglise Bax on Sibelius'e arvates „meie aja suuri mehi; ta on peenemeelne, algupärane, isikliku stiiliga, evib nooblit iseseisvust ja jumalale tänu, ta võib kirjutada meloodiliseid, ega häbene seda tegemast. Ei tea, kas Bax tunneb oma õnne, et tal on kirjastajaid, kes annavad välja ta tööde taskupartituure, niipea, kui teos valminud. Peaaegu iga helilooja saadab oma elu mööda sõides kirjastajatega. Pool elu kulub selleks, et neile tarkust õpetada. On mõttetu loota publikult intelligentset arusaamist mõnest tähtsast teosest, kui teose partituuri mõistliku hinnaga ei ole saada. Dirigendipartituurid on liig kulukad, ja kuigi neid fotograafilisel teel paljundada oleks kerge, seda siiski ei tehta.“ Sibelius saavat hulgana kirju, kus palutakse seletust, miks ta sümfooniaid ja „Tapiolat“ pole tehtud kättesaadavamaks, ja ta võivat neile vaid vastata: „Kirjutage suure partituuri kirjastajale.“

Sibelius oma jutuaajamisel ei teinud mingit saladust oma töötamise viisist: „Ma ei tee visandeid, väljavõtteid, noote, lühipartituure — ka ei puuduta ma klaverit. Enne, kui ma sulle noodipaberile panen, on kogu helitöö iseseisev osa (movement) juba mu pääs valminud viimse üksikasjani. Ma ei armasta klaverit — ta on puudulikult rahuldav, tänamatu pill, millele vaid ühel heliloojal Chopin'il, on õnnestunud kirjutada täiuslikult ja millest vaid kahel teisel, Debussy'l ja Schumann'il, on olnud lähim arusaamine.“

Oma neljandasse sümfooniasse näib Sibelius olevat eriti kiindunud; muide, seda on esiettekandel võetud vastu masendavalt, kummaliselt: ühtki aplausi ega — protesti. Ruvumaid vastuvõtte on raske kujutleda. Pärast selgunud Sibelius'el nähte põhjus: see peitub sümfoonia intiimsuses, millele aplausiga reageerimine, tema meelest, võis tunduna ebasündsana. Ka kuues sümfoonia kannab teataval määral ebakontsertsuse pitsatit, ei sobivat hästi tavalise kontserdi kavas, seletas Sibelius.

(Walter Legge' artiklist „Conversations with Sibelius“, The Musical Times, märts 1935.)

Ooper ja kontserdid

Tallinna.

Suurel reedel kanti Jaani kirikus ette Udu Topman'i oratoorium „Kolgatalle“, millega autor end tutvustas publikule noore jõuna kompositsiooni alal. Oratooriumi esitamisele autori juhatusel võtsid osa Jaani Oratooriumikoor, Riigi Ringhäälingu orkester, solistidena toimusid H. Betlem ja K. Ots, orelil saatis prof. A. Topman.

22. aprillil oli „Lootuse“ koorijuhi A. Kikka juubelikonstert tema 25. a. muusikalise tegevuse märkimiseks. Pääle koorilaulude esinesid soolodega A. Viisimaa, F. Kaptein, H. Jürgenson, klaveril saatsid P. Pressnikov ja B. Kärner.

27. apr. korraldas Estonia Muusika Osakonna segakoor prof. J. Aaviku juhatusel kontserdi eesti lauludest. Solistidena esinesid I. Eier ja H. Anton, klaverisaateid sooritas T. Koch.

7. mail andis Tallinna saksa meeskoor J. Gohs'i juhatusel kontserdi H. Kaun'i mälestamiseks. Ansamblimuusikat pakusid K. Mickvitz, V. Aull, K. Brinkmann ja V. Voelz.

7. mail esinesid oop. „Eugen Oneginis“ läti külalised G. Perkon (Tatjana), V. Stott (Onegin) ja N. Vassiljev (Lenski).

9. mail oli Toomkirikus korraldatud vaimulike laulude õhtu, millest tegelastena võtsid osa kaheksa kogudusekoori (7 Tallinnast ja 1 Nõmmelt) umbes 400 tegelasega.

10. mail juhatas külalisena kümnendat sümfoniakontserti itaalia ooperidirigent N. Annovazzi. Kavas oli Beethoven'i kuues sümf. ja itaalia heliloojate töid.

11. mail andis Tallinna Meestelaulu Seltsi koor kontserdi eesti autorite lauludest; uue juhina astus üles G. Ernesaks. Solistidena esinesid L. Paigaline ja H. Spridis.

18. mail oli korraldatud Tallinna ja Tartu pedagoogiumide ühine kontsert koori, orkestri ja solistide osavõtul. Juhatasid J. Tamverk, A. Kiiss ja A. Pruul.

19. mail andis kontserdi lauluõpilane J. Vedras; klaverisoolodega esines H. Jakobson, täites ka saatja ülesandeid.

22. mail korraldas kontserdi Tallinna

Eesti Kammermuusika Selts. Esines keelpillide orkester A. Udriku juhatusel ja keelp. kvartett (R. Romulus, V. Ahlmann, K. Krause, K. Riisikamp). Beethoveni „Kreutzeri-sonaadi“ mängisid N. Kuut ja Jurich; rea laule esitas E. Unt P. Pressnikov'i saatel.

28. ja 29. mail olid Tallinna konservatooriumi lõpetajate kontserdid, millelel esinesid kokku 28 noort jõudu klaveri-, orel-, laulu-, viiuli-, cello- ja trombooniklassidest.

30. mail anti Pühavaimu kirikus teine osa Händeli oratooriumist „Messias“ P.

E. KÕOMÄGI,

autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

Pressnikov'i juhatusel. Kaastegevad olid O. Pressnikov, J. Simon, G. Triip, F. Zvetkov, E. Brauer, segakoor ja Riigi Ringhäälingu orkester.

7. ja 9. juunil kanti oop. „Rigoletto“ ette noorte jõudude kaastegevusel; pääosades nendest esinesid A. Rinne, L. Rebane, O. Gutman ja T. Puks.

Hooaja lõpul korraldasid esinemisi A. Arderi lauluklass, N. Murrik-Polonsky' klaveristuudio, Kapp-Ruckteschelli muusikakool, M. Pätsu, A. Abbati', V. A. Malama' I. Järve j. t. õpilased.

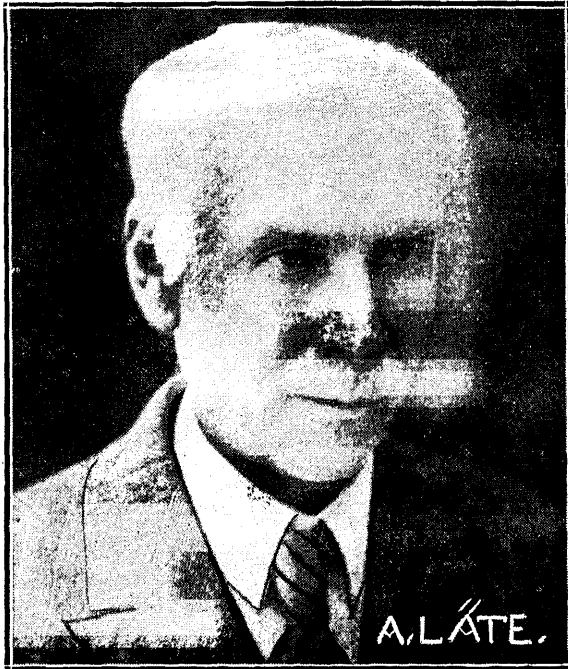
Tartu. — Kevadpoolne muusikategevuse elav hooaeg muutus järsku aprillikuu keskel õige vaikseks. Aprilli teisel poolel võib nimetada vaid pühade-kontserte. Suurel reedel oli Peetri kirikus J. Brahms'i „Saksa Requiemi” teiskordne ettekandne Vanemuise Muusikaosakonnalt. Laupäeval, 20. aprillil oli Pauluse kirikus Tartu Meeslaulu Seltsi kontsert-jumalateenistus.

Maikuu väärikamaks muusikaõhtuks kujunes Hubert Antoni kontsert „Vanemuises” reedel, 10. kuupäeval. Stiilne ja

Reedel, 24. mail oli Vanemuise Muusikaosakonna segakoori kontsert-ball, mille muusikalises osas pakuti helindeid sümfoniaorkestrilt J. Simmi juhatusel, soololaule T. Kroonilt, H. Aren'ilt, H. Nau'lt ja koorilaule osakonna segakoorilt Ed. Tubina juhatusel.

R. Heliste.

Valga. — Möödunud veerandaastal pole väljapaistvaid muusikaelu sündmusi Valgas leidnud aset. Tuntud nimega välismaa kui ka oma kunstnikud siin kontserte

ALEKSANDER LÄTE,

autor Tartu- ja Pärnumaa laulupidude kavas.

solidselt esitatud kava leidis publikult sooja vastuvõttu. Edukat esinejat saatis klaveril helikunstnik Leonid Milk.

Pühapäeval, 19. mail oli Peetri kirikus ÜENÜ Tartu Osakonna kontsert-jumalateenistus, kus esinesid osakonna segakoor R. Ritsingu juhatusel, osakonna meeskoor H. Pärna juhatusel ja solistina V. Kangro (viul).

Elavat huvi äratas laulukunstnik Arno Niitofi esimene õpilasohtu kolmapäeval, 22. mail. Esines 13 õpilast, kelledest mitmedki osutasid meeldivat üllatust.

ei korralda, kuna muusikapublikut on väga vähe ja kontserte külastatakse hõredalt.

27. jaanuaril lavastas E. Stahlberg Tartust „Sädeme” saalis kohalike jõududega lühendatud kujul Humperdink'i ooperi „Hans ja Greete”, kus kaastegevad olid E. Stahlberg ja tenor R. Undrits Tartust; kuna orkester puudus, saatis klaveril J. Fiskar.

1. veebruaril Valga vabastamise päeval ja Vabariigi aastapäeval, 24. veebruaril korraldatud teenistustel linna kirikus ja aktustel „Sädeme” saalis muusikalises

SPRENK - LÄTE

Patent - tuttipais pianino - püstklaverid

on oma ehituse, kõla ja uuenduste poolest täiuslikumaid sellel alal, milledega kõlasuuruse poolest ainult paremad tiivikud võistlevad, kuid kõla värvingu, mitmekesisuse poolest ei ole klavereid, mis ülal nimetatud firma mänguriistadega võistelda suudavad. E. V. Patendiga on varustatud järgmised 1934./35. a. leiutised: 1. Modereerija. 2. Kaanelaua pedaal ja manuaal-pais. 3. Aluslaua pedaal- ja manuaalpais. 4. Tuttipais, eelmiste kombinatsioon.

LADU JA VABRIK:

Tartus, Rüütli tän. 25 ja Aia tän. 65.

Telefon 13-09.

Tallinna esindus: K. Jürgenson, Kuninga tän. 5.

MEHAANILINE PUUTÖÖSTUS

„ESTONIA“

TARTUS, NARVA TÄN. NR. 53.

Tööstuses valmistatakse:

mööbleid, uksi, aknaid ja treppe. Lava- ja triiphooneaknaid, kirja - kangastelgesid (Soome), autotõldasid, veoautokeresid, rehepekumasina puuosasid j.n.e. j.n.e.

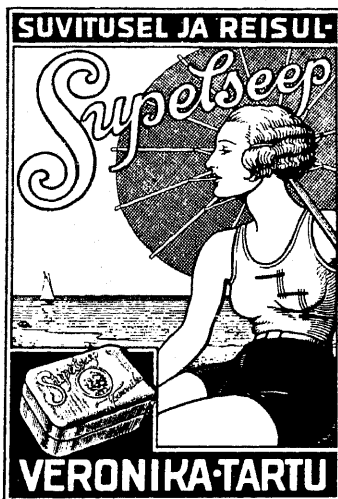
HINNAD AJAKOHASED.

Töö kuivamise ja häduse eest täielik vastutus.

Kõige austusega

RUDOLF RUSSAK

dipl. meister.

Noodiäri O. KRUPP

Tallinn, Harju 39

Saadaval uusi ja pruugitud noote

Pianinosid, tiibklavereid, akkordioone, igat liiki **muusikariistu** ja nende tarbeid suures valikus ostate alati mõöd. hindadega ja soodsail maksutingimustel.

JOH. MITT'i muusikaärist

Tallinn, Pikk tän. 1 • Telefon 433-74.

Uudis! Kodumaa töö!

Vilepillid, suured ja väikesed trummid, küslofonid, türgi trummid, hispaania gitarrid, taldrekud, triangelid, kellamängud (Glockenspiel), Koreatempel-plokid, tamburiinid oteme valmis saanud ja soovitame võistlemata hindadega.

Keelpillid, nende osad, kastid ja keeled tuntud häduses alati saadaval.

Parandused hästi ja odavasti. Koolidele ja seltsidele suuremal hulgal 0/00

August Kristal'i keelpillide tööstus.

Tallinn, V. Pärnu mnt. 12, tel. 462-60.

Kirikumuusika sekretäriaadi
väljaandel ilmus:

Vaimulikud laulud meeskoorile I.

Sisuks 10 koraali ja 8 muud vaimulikku laulu tähtsamalt heliloojailt, nagu Schubert, Beethoven, Tüرنpu, Kappel ja t. **Vihu hind 30 senti.** Noodid on heal paberil ja selges trükis.

R. Tobiase „Largo“ (Eks teie tea)

(sooloks oreleile ja kaasmänguks koorile), **hind 20 senti.**

Saadaval Kirikumuusika sekretäriaadist Tallinnas, Kiriku t. 8 ja Lauljate Liidust Tallinnas, Lai t. 7.

MUUSIKAÄRI

Asutatud 1880. a.

K. LEOPAS

Paldiski mnt. 14-a.

Telefon 429-05.

(Enne Peterburis: Nevski pr. 24 ja Kasanskaja uul. 42)

Pianiinode müük ainult tuntud vanematelt Eesti firmadelt, võrdsed parimatele väljamaa pianiinodele. Vastutus. Maksukergendus.

Pianiinode ja tiibklaverite väljaüürimine.

Harmoniumid ilusa maheda kõlaga.

Klaveri parandustele kuuluvad tarbed ja osad kõik üksikult müüa.

Klaveri keerdtoolid.

Grammofonid, kuulsad ingl. „His Masters Voice“ (Tema isanda hääl), „Polydor“ ja teisi suures valikus ja mitmesuguste hindadega.

Grammofoni plaadid. Rikkalik valik. Ilmunud uudised ja kõik eesti plaadid saadaval.

Grammofohi nõelad, vedrud, membraanid, albumid, nuked, osad jne.

Viiulid, gitarrid, mandoliinid, mandoolad, balalaikad.

Keelpillide kõrgeväertuslikke keeli, poognaid, kolofoniumi, osi ja tarbeid saadaval.

Keelpillide ja grammofoni parandusi tehakse vilunud meistritelt.

Keelpillide poognate paranduse tarbeid ja osi üksikult müüa.

Puhkpillid. Ainuesindus ja müük kuulsatest ja kõrgeväertuslikkudest puhkpillidest Jul. Heinr. Zimmermanni vabrikust, Leipzigs.

Puhkpillide lestad, rood (keeled), puhastajad, padjakesed, huulikulid, sumbutajad, noodihoidjad jne.

Suupillid mitmeis suurusis — odavalt. Löötsapillid.

Noodid. Klassikaline ja salongmuusika, tantsud ja löökpalad klaverile, keelpillidele ja laulule. Muusika õpperaamatud, etüüdid, noodipaber, noodivihud.

Metronoomid, kokkupandavad noodipuldid jne.

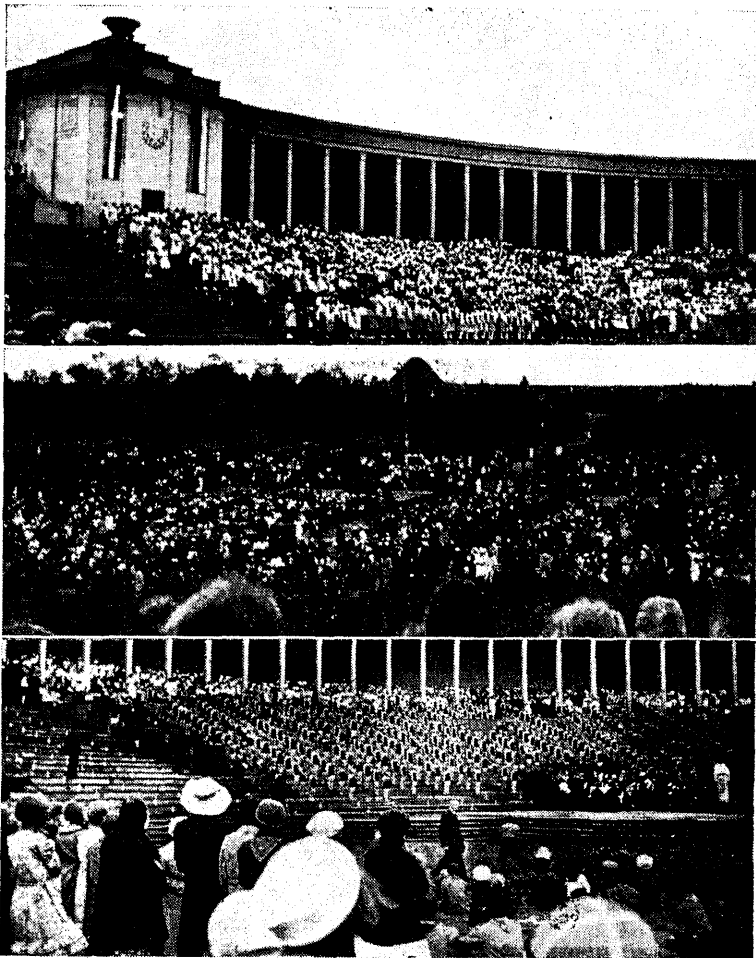
Raadio osad ja tarbed. Reisikohvrid. Elektritaskulambid ja patareid.

Jalgratta osad ja tarbed.

osas esinesid eesti heliloojate päevakohaste helinditega Valga Kaitsemaleva orkester R. Kivimäe juhatusel, Kunstiseltsi segakoor, millist juhatas Fr. Klement ja Meestelaulu Seltsi meeskoor J. Liivaku juhatusel. 17. veebruaril korraldas Meestelaulu Seltsi meeskoor Kaitseleidu saalis rahvakontserdi, mille kavas olid peamiselt eesti heliloojate laulud.

gümnaasiumi 100-liikmeline segakoor Fr. Klement'i juhatusel.

9. märtsil korraldas muusikakool „Sädeme” saalis kontsertballi, kus solistidena hea eduga esinesid muusikakooli õppejõud — laulus sopran Gr. Milk-Barrot, viiulil R. Peenemaa ja klaveril B. Katzin-Peenemaa ja E. Kuusk. Kunstinoete seisukohalt — üks paremaid õhtuid.

Pilte Harjumaa koolide laulu- ja võimlemispeolt.

23. veebruaril korraldas Valga ühisgümnaasium „Sädeme” saalis traditsioonilise aastapäeva peo-õhtu, millise kava päräõhk seekord langes muusikalisele osale. Esinesid kooli puhk- ja keelpillide orkester orkestrijuhi J. Madisson'i juhatusel ja

16. märtsil andis „Sädeme” saalis külas- käigu kontserdi Võru sümfoonia-orkester, mida juhatas tuntud kapelmeister ja helilooja E. Tamm. Vaatamata väiksusele, on Võru suutnud moodustada üsna soliidse koosseisuga — 50 mängijat — orkestri,

milline, koosnedes küll asjaarmastajaist, on siiski hoolsa tööga asjatundlikul juhtimisel saavutanud tunnustusväärset edu. Ulatudes üle tavalise asjaarmastajate orkestri taseme, võidakse võtta tüsedaid orkestritöid ja neid esitada kõigiti nauditavalt. Oma sümfooniaorkestriga on Võru kahtlemata paljudest suurematest provintsilinnadest tükk maad ees. Peab andma au Võru instrumentaalmuusika harastajaile, kes oma tavalise kutsetöö kõrval innukalt harjutades on teinud selliseid edusamme. Ettekanne oli korralik ja puhas, kõlajõud vastavalt koosseisule tugev (puhkpillide rühma oleks võinud kohati rohkem tasandada), orkester on sulatatud tervikuks, mis annab vajalise kõlalise ühtluse, E. Tamme juhatamine — kõigiti asjatundlik.

17. märtsil Valgamaa Kaitseliidu ja Naiskodukaitse 10-a. juubelipidustuste muusikalisest osast oleks märkida kaitsemaleva orkestri mõjukat ja korralikku esinemist R. Kivimäe juhatusel, Valga Kodutütarde koori ettekandeid Kam. Rebase juhatusel ja Tõrva Naiskodukaitse segakoori laule Mari Kulli juhatusel. Viimase koori — kuigi väikesearvulise — esinemine oli meeldiva kõlalise ühtlusega ja ilmekusega. Mainitud päeva puhul „Sädemes“ korraldatud peoõhtu muusikalises osas oleks märkida Valga Naiskodukaitse naiskoori laule ja bariton Rinne' esinemist, kes kandis ette mõned rahvalikud romansid. Tantsude esines suure eduga „Estonia“ baleriin Kl. Maldutis.

24. märtsil — linna kirikus korraldatud kontsertteenistusel esines kohalik kirikukoor köster Pastarus'e juhatusel. Oreili oli kaastegev muusikakooli õppejõud B. Katzin-Peenemaa.

24. märtsil korraldasid akkordeoni virtuosid (nagu nad ennast nimetavad) R. Lipp ja E. Saks ühishümnasiumi saalis oma ettekannete õhtu, milline oli kokku tõmmanud hea hulgakese uudishimulisi kuulajaid — eriti noori. Kunstinõudeile vastavast kontserdist on siin raske rääkida, — lõõtsapilliga või harmoonikuga (peenema nimega akkordeon või bajaan) võib ikkagi teha vaid tavalist meelelahutuse või ajaviite ja tantsu muusikat. Tõsisemaid helindeid siin kavva võtta lihtsalt ei sobi — tuleb välja nende profaneerimine.

Käesoleval suvel — 16. juunil — korraldati „Sädeme“ ja Kunstiseltsi algatusel „Sädeme“ aias Valga laulupäev, mille õnnestumiseks tehti rohkesti eektöid.

F. K.

Viljandi. — 30. märtsil korraldas pikema vaheaja järele Viljandi tuntud lauluõpetaja hr. Valter Blossfeldt Hari-

dusseltsi saalis oma õpilaste kontserdi. Esines üle kümne üksiksolisti, neile lisaks mitmesugused vokaalansamblid ja koorid.

6. aprillil kohaliku vene kirjandusliku ringi korraldusel esines „Ugala“ saalis Tallinna vene segakoor hr. M. Ponomarevi juhatusel. Koor esitas päämiselt katkendeid vene ooperitest ja lõpuosas laiemaid hulki haaravaid vene rahvalaule. Solistidena esinesid prd. V. Kask ja Ponomarev, prld. N. Loona ja Neuvaldt ning hrad Suursööt ja Mihailov.

Järgmisel päeval, 7. apr., korraldas sama koor Jaani kirikus vaimuliku kontserdi, kus esitati paremaid tooteid rikkalikust vene kirikulaulude tagavarast. Koori saatel soleerisid prl. N. Loona ja hr. I. Mihailov.

Õieti elavaks kujunes Viljandis kontserthooaja lõpp.

28. apr. esinesid A. degli Abbati' lauluõpilased Tallinnast M. Mik-Murakin (sopran), A. Amjärv (mezzosopr.), E. Karlson (tenor) ja J. Reintam (bass-bariton) esitasid katkeid itaalia ooperitest. Kuna Viljandis puudub ooper, osutus solistide esinemine suureks muusikaliseks naudinguks.

4. mail klaveriõpetaja pr. M. Frey-Simonson korraldas avaliku õpilasohtu, kus esines üle 20 õpilase, algajaist kuni üsna küpsete mängijateni.

5. mail Maagümnaasium korraldas traditsioonilise kevadkontserdi, kus esinesid solistid, kooli sega- ja meeskoor ja sümfooniaorkester. Kõiki ettekandeid juhatas kooli muusikaõpetaja Joosep Saar, kes noorte jõududega pakkus üsna sisuka kava.

11. mail Viljandi „Koit“ korraldas vaimuliku kontserdi Bach'i ja Händeli helitõist. Segakoor A. Punga juhatusel kandis ette kolm à capella laulu ja „Halleluja“ Händeli orat. „Messias“ oreli ja sümf.-orkestri saatel. Solistidena olid kaastegevad Meeta Tari Tallinnast ja kohapäälseid jõude.

18. mail Viljandi Helikunsti Seltsi meeskoor korraldas vaimuliku kontserdi Pauluse kirikus. Koor esitas H. Zirnask'i juhatusel vaimulikke à capella laule, päämiselt eesti heliloojate töid. Orelisoolodega esines sama kiriku organist Priit Ardna.

Möödunud kontsert-hooaja lõpetas EMO' segakoor prof. Juhan Aaviku juhatusel 26. mail. Koor esitas 12 laulu eesti autoritelt. Üldist menu suurendasid kaasasolevad solistid, klaverikunstnik Thekla Koch ja viiulikunstnik Hubert Anton. P. V.

Võru. — Võru Meestelaulu Seltsi kõrval teiseks kandvamaks organiks Võru muusikaelus on Võru Sümfoonia Selts. Asutatud läinud aasta jaanuaris, võttis Võru Sümfoonia Selts omale ülesandeks arendada sümfoonilist muusikat Võrus ja Lõuna-Eestis. Kuna Võrus senini puudus asutus, mis oleks suutnud luua arenemise võimalusi just nooremale generatsioonile sümfoonilises muusikas, siis on praegu see ülesanne osaliselt täidetud, sest seltsi orkestris on võimaldatud kaasatötamine kõikidele muusikahuvilistele. Orkester, olgugi veel noor, on juba äratanud tähelepanu; koosseisus töötab asjaarmastajaid enam kui 50 liiget. Juhiks on tuntud muusik Eduard Tam m. Orkester koosneb ainult asjaarmastajatest.

Sümfooniaorkester on annud rea iseseisvaid sümfooniakontserte, mis oma väärtuselt täiesti rahuldanud kuulajate nõudeid. Aasta jooksul on orkester teinud suuri edu-

samme just koosmängu alal. Kuna orkestris enamalt jaolt töötavad kaasa suure muusikalise praksisega inimesed, siis võis orkester tehniliselt julge käsitlusega esitada ka raskemaid töid, nagu Schubert'i „Lõpetamata sümfoonia“, E. Grieg'i „Peer Gynt“ j.t.

Oma kontsertmatkal Valka tegi Võru sümfooniaorkester tublit tööd. Kahju, et Valgas pole mitte kontsertpublikut sellel määral kui väikeses Võrus. Võrdlemisi hää akustikaga saalis pääses orkester hästi mõjule oma pakutud kavaga. Võru publikult on aga kõik sellised sümfoonilised eneseavaldused leidnud rohkearvulisi osavõttu ja väärikat hinnet.

Seltsi juhatuses tegutsevad praegu: Valter Kuus (esim.), E. Rumm (sekr.), J. Salveste (laek.), J. Kotkas, K. Dachsenberg ja J. Prügi. Kontsertmeistrina on tegev praegu hra J. Kotkas (viul). F. V.

Mitmesugust

Välismaale võivad sõita ainult häd koorid ja solistid

Välismaal esinemine säeb kooridele ja solistidele suuri nõudmisi, kuna selliste esinemiste järgi otsustatakse meie muusikakultuuri taseme üle. Mitte kõik koorid ja solistid ei ole võimelised Eestit muusikas välismaalale tutvustama. Meie oleme näinud juhuseid, kus välismaale sõidavad noored ja algajad koorid, kelle endakriitika ja võimed on alles täiesti algelised. Samuti läheb ka soliste. Selline olukord ei võinud enam kesta. Eestit võivad välismaal esindada laulus ja muusikas ainult esmaklassilised koorid ja solistid.

Pidades seda silmas, Hariduse- ja Sotsiaalminister 16. mai s. a. korraldusega otsustas:

1. Võimaldada Eesti laulu- ja muusikakooridele, kes soovivad sõita välismaale kontsertide korraldamiseks, soodustusi välisvaluuta ja välispassi saamiseks ainult siis, kui nad on saanud välismaa vastavate asutuste poolt nõusoleku kontserdi korraldamiseks ja kui Eesti Lauljate Liit on tunnustanud koori selleks kohaseks ning võimaliseks.

2. Võimaldada võtta osa välismaa pidulikest muusikaüritustest, nagu laulupeod, pidulikud kontserdid j. t. ning esindada neil üritustel eesti helikunsti ainult nendel kooridel, kes saanud sellekohased ettepa-

nekud ürituste korraldajailt, kelle esinemist peab soovitavaks välisministeerium ja keda Eesti Lauljate Liit on tunnustanud selleks kohaseks ja võimaliseks.

Lisaks sellele Hariduse- ja Sotsiaalminister 7. juuni s. a. korraldusega otsustas:

Võimaldada solistidele, kes soovivad sõita välismaale kontsertide korraldamiseks, soodustusi välisvaluuta ja välispassi saamiseks ainult siis, kui nad on saanud välismaa vastavate asutute poolt nõusoleku kontserdi korraldamiseks ja kui Tallinna Konservatoorium on annud tunnustava otsuse solisti kohta ning peab soovitavaks tema esinemist välismaal.

Loodi Lauljate Liidu Naiskooride Sektsioon.

Meil tegutseb arvukalt üle maa naiskoore, millised arendavad intensiivset tegevust omaette, kuid seni puudus keskorган, milline korraldaks naiskooride ühist tegevust, hoolitseks nende laulude kirjutamise eest ja organiseeriks ühiseid üritusi.

Lauljate Liidu juhatus poolt kutsuti kokku 30. mail s. a. Liidu liikmete-naiskooride esindajate koosolek, millel otsustati luua naiskooride keskorганina Lauljate Liidu Naiskooride Sektsioon. Seni Lauljate Liidu juures töötavad edukalt Meeskooride ja Puhkpillimuusika Sektsioonid. Uus sektsioon tahab eeskätt hakata hoolitsema naiskoorilaulude trükkimise,

naiskooride asutamise ja organiseerimise eest. Helihoojaid palutakse saata kirjas-tamiseks naiskoorilaulude käskkirju.

Sektsiooni juhatusse valiti esinaiseks pr. M. Braun, abiesinaiseks pr. S. Turner, sekretäriks koorijuht härra V. Mändvere Tallinnast, ametita juhatusliikmeks: pr. H. Andevei Tallinnast, pr. M. Määrits Tartust ja pr. A. Võsu Haapsalust.

Lauljate Liidu liikmete arv suureneb jõud-sasti.

Käesoleva aasta esimese viie kuu jooksul on Lauljate Liidu liikmeks astunud 139 organisatsiooni 3.800 laulja-mängijaga. Liidu liikmeskonda kuulub sellega kokku 566 organisatsiooni 16.000 laulja-mängi-jaga.

Esimene eestikeelne puhkpillioopik.

Seni meie puhkpillikooride arengule oli suureks takistuseks asjaolu, et puudusid eestikeelsed õpikud, milliste varal asja-armastajad oleksid võinud õppida pilli-mängu. Nüüd selle puuduse kõrvaldamiseks Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sektsiooni väljaandel ilmus trükist „Kor-neti ja trompeti õpik“, millise koostas Tal-linna Konservatooriumi trompetiõpetaja J. Vaks. Õpik on mõeldud korneti, trom-peti, sangsarve, altsarve ja tenorsarve tar-vis. Õpiku hinnaks on Liidu liikmeile Kr. 2.50, teistele Kr. 3.50.

Uusi helitöid puhkpillikoorile.

Lauljate Liidu Puhkpillimuusika Sekt-siooni väljaandel ilmus trükist M. Lüdigi „Scherzo“, milline on loodud rahvalaulu „Kus sa käisid, sokukene“ viisil.

Päälle selle ilmusid trükist marsid hilju-ti toimunud marsside võistlusest: R. Ploomi „Kodumaa kaitsjad“, Ü. Top-man'i „Marss nr. 1“ ja J. Niksmani „Marss nr. 7“.

Tallinna Konservatooriumi lõpetajad.

Tänvu kevadel Tallinna konservatooriu-mi lõpetasid 43 isikut — naise 28, mehi 15. Klasside järgi oli lõpetajaid: prof. A. Kapi kompositsioonikl. — G. Gordon, F. Mihkelson; prof. Th. Lemba' klaveri-kl. — M. Kottisen, A. Käba, V. Lemba, L. Lever, D. Ryback, E. Uhlberg; prof. A. Lemba' klaverikl. — V. Lensin, B. Rosin, C. Rosin, H. Spridis, E. Suni, E. Ziolkevit; van. õpet. S. Antropov'i kla-verikl. — H. Josselov, A. Kleitsman, H.

Maim, V. Mühlen, H. Pöld; van. õpet. H. Viitol-Mohrfeldt'i klaverikl. — E. Roos, E. Tannebaum; prof. A. Topman'i orei-kl. — E. Arro, A. Kroon, L. Orgo, E. Reisberg, L. Väinmaa; van. õpet. A. Tam-me laulukl. — O. Tallmeister, A. Tamm; van. õpet. L. Hellat-Lemba' laulukl. — A. Elbrecht (Einla); van. õpet. A. Arderi laulukl. — L. Adler, E. Maasik, J. Vil-lard; prof. J. Paulsen'i viiulikl. — G. Gordon, M. Jannes, B. Kulmann, O. Roomet; van. õpet. A. Pappmeh'i viiulikl. — R. Avesson; prof. R. Bööcke' cellokl. — P. Valgemäe; van. õpet. R. Kulli trom-boonikl. — A. Flink, E. Vollmann; prof. J. Aaviku keskk. laulu- ja muusikaõpet. kl. — Ed. Maasik, A. Kiiss.

Harjumaa koolide laulu- ja võimlemis-pidu,

milline pidi toimuma paari nädala eest, kuid liikati külmade ilmade tõttu edasi, peeti ära 16. juunil. Sedapuhku ilm oli soe, kuid ajutiseks tegi takistust hoo-vihm, mis aga segas ainult võimlemist. Laulud võidi viia läbi eksitamata ja edu-ga. Laulukooride üldjuhiks olid prof. J. Aavik, J. Martin ja A. Ruut. Kontserdi eeskavas seisid laulud K. A. Hermann'ilt, A. Lättelt, M. Hermann'ilt, K. Tümpu'lt, M. Saarelt, J. Aavikult, R. Pätsult, E. Võrgult, E. Ojalt; esitati ka rahvaviise. Laulu- ja võimlemispeo avas haridus-sot-siaalminister N. Kann.

Tartu mees- ja naislaulu seltside ühine väljasõit

sooritati taevaminemispühäl mootorpaati-dega mööda Emajõe Kabinasse ja Luun-jasse. See esimene sellesarnane sõprus-suhete loomine mõlema seltsi vahel õn-nestus üle ootuste.

Koolinoorte kevadpidu Rakveres.

2. juunil korraldati Rakveres Rakvere Õp. Üh., Rakvere Rahvamaja ja Hariduse Seltsi ja Virumaa Lastekaitse Ühingu ühi-sel jõul Rakvere linna ja ümbruse kooli-noorsoo (alg- ja keskkoolid) kevadpidu. Osavõtjaid pidi olema kava järgi ligi pool-teist tuhat lauljat 17 koolist, tegelikult aga halva ilma tõttu suur hulk puudus. Üldkoori juhatasid neiu H. Tõlpus ja E. Mesiäinen, Zeeh kommentsgümnn. naiskoo-ri juhtis muusikaõp. J. Pakk. Orkestri-muusika eest hoolitses 1. diviisi puhkpil-liorkester hra Vreimann'i juhatusel.

V.

Eesti helitöid välismaal.

Inglismaal peeti kaasaegse kunsti II pidustust, milline leidis aset Bath'is 24. aprillist kuni 8. maini 1935. a. Sümfooniaorkestri juhina toimis dirigent Edward Dunn. Eesti autorite loomingust esmakordsele ettekandele Inglismaal tulid: Raimund Kulli „Popurrii eesti viisidest“ — 27. aprillil, Heino Eller'i sümfooniline poem „Kolm“ — 4. mail ja Juhan Aaviku „Eesti rapsoodia“ — 8. mail.

Soome ooperi partituure küsitakse Itaaliasse.

Milano „Scala“ juhatus on palunud Soomest mõningaid ooperi partituure tutvumiseks. „Suomalainen Ooppera“ saatis sinna Madetoja' „Pohjalaisia“, ning samas kirjalikult soovitas ka muid Madetoja' parimaid teoseid. Samuti saadeti tutvumiseks ka Melartin'i ooper „Aino“.

„Uusi Suomi“.

Leevi Madetoja' uue ooperi „Juha“ esietendus Helsingis.

Soome ajalehes „Helsingin Sanomat“ kirjutab E. K(alima) soome komponisti L. Madetoja' uue ooperi „Juha“ esietenduse kohta pikema artikli, millest toome siin lühikese kokkuvõtte.

Leevi Madetoja' uue ooperi „Juha“ esimesest ettekandest kujunes üldrahvuslik kunsti juubel, juubel Soome Ooperile, mille ajalugu ei tunne teist nii tähtsat esietendusõhtut, juubel soome helikunstile, mis on rikastunud meisterliku, kestvat väärtust omava lavateosega, ning enne kõike juubel heliloojale enesele, kes nüüd nägi ja kuulis oma mitmeaastase töö tulemusi elusana ja mõjuvana.

Kui Madetoja' eelmine üldise poolehoiu saavutanud ooper „Pohjalased“ esitati vaatajas-kuulajaskonnale, märgiti see arvustajate poolt esimeseks kunstiliselt täismõõduliseks ooperiks Soomes. Siis kons-tateeriti üldiselt, et soome ooperilooming on tõusnud harrastuste ja katsete tase-melt ülemaailmlisi mõõde täitvaks kunsti-vormiks. Puhtkunstilises mõttes on „Juha“ oma eelkäijaga võrreldes otsustav samm edasi. Ooperil „Pohjalased“ on palju omadusi, mis kindlustavad talle tuleviku; see legendike vabaduslaul mõjub alati oma värske, loomuliku muusikaga. „Juha“ mõjub otsekohe puhtkunstilises väärtusiga: inimlikuna, osavasti suunitletud näidendina ja muusikastiililiselt meister-teosena. Teem on käsitletud ja arenda-tud siduva järjekindlusega ja muusikalis-dramaatiline töö on tervik.

Ooperi libreto koostas Aino Ackté-Jalander Iuhani Aho' romaani järele. Kaas-tegevad olid Helsingi linnaorkester õue-

kapelmeisteri Armas Järnefelt'i juhatusel ja ooperilauljad: Toivo Lauko (Juha), Irja Aholainen (Maria), Alfons Almi (Shemeika), Bruno Jorma (praost), Lah-ja Linko (ämm), Karin Ehder ja Mary Hannikainen (armukeed).

Ooperi lõpul sai autor tormiliste aus-tusavalduste osaliseks. Paljud organisat-sioonid ja üksikud isikud saatsid lavale väärtuslikke pärge, aadresse ja rahaanne-tusi.

Helitööde võistlusi

korraldab Brüsseli Filharmoonilise Seltsi III rahvusvaheline muusika- ja näite-kunsti kasvatuslik konverents, Hermann Scherchen'i juhatusel, kõigi rahvuste heli-loojaile:

1) „1935. aasta noorpõlv“ — heliloo-jaile, kes sündinud pärast 1904. a. Neli auhinda á 1,000 Belgia franki kammer-muusikaorkestrile kirjutatud teostele, mis seni on ettekanamata ja ka avaldamata, vältusega mitte üle 15 minuti. Täht-päev 1. mai s. a. Auhinnatud teosed kan-takse ette (ringhäälingus) 19. juulil.

2) „Rahvaste laul“. Neli auhinda 2000 kuni 500 Belg. fr. „Üldisele pub-likule arusaadavatele“ meeskooriteostele. Tähtpäevaks oli määratud 15. märts. Neli valitud teost tuleb ettekandele ja lõplikule auhindamisele publiku poolt Brüsseli ülemaailmalisel näitusel 28. juu-lil s. a. Võistluste sekretäriat asub: Palais des Beaux Arts, Rue de la Biblio-thèque, Bruxelles.

Budapesti Kontsertorkester

korraldas kaunis omapärase katse: esines kontserdil dirigendita. Orkestri algusmär-gi ja tempovahetuste esimesi takte näitas kontsertmeister kerge päänoogutamisega, — kõik muu arenes iseendast. Kavas olid Mozarti avamängud „Titus“ ja „Figaro pulm“, „Divertimento“ keelpillidele, Schu-bert'i „Rondo“ ja D-duur sümfoonia. Ar-vustus märgib selle dirigendita kontserdi suurepärasest õnnestumisest, ning publik on avaldanud elavat vaimustust nii orkestrile kui tema dirigendile-väljaõpetajale Leo Weiner'ile.

Prof. Ernő Dohnányi

nimetati mõne aja eest Budapesti muusi-kaakadeemia rektoriks, prof. Jenő Hubay asemele, kes tahab anduda vaid loovale tööle.

Jenő Hubay' ooperi „Milo Veenuse“

esietendus mõõdus hiljuti Budapestis suu-re kordaminekuga, millele aga järgnes sa-masuur — skandaal! Nimelt tekkis kohe

protsess ooperi libreto autoriõiguste pärast. Béla Kozma ja Adorján Zoltan Muranyi kaebavad Emmerich Farkas'i ja Alexander Cothli' pääle, et viimased olevat nende ühist teost lubamatult plagieerinud ja nõuavad suuri summasis kahjutasuks. Lisaks aga selgus kohtus veel, et ooperi libreto on koostatud Paul Lindau' novelli järele, millise omakorda mingid autorid on säädnu draamaks, kuna sellest siis neli eelmainitud autorit on koostanud libreto. Nii peaaegu tolle ooperi, libretistiks võib pidada tervet ungari rahvast!

Hollandi muusika

on rikastunud uue mõõdukalt-modernistliku kaheosalise sümfooniaga, Dr. Emile Enthoven'i loomingu, mis äsja kanti ette Utrechti linnaorkestri poolt. Sümfoonia on kirjutatud väga suurele koosseisule, milles domineerivad löökpillid. Võrdlemisi kehvast teemamaterjalist olevat autor osava koloriidivalduse abil loonud mõjuva teose. Dr. Enthoven on 30 aastat vana, ameti poolest ajaloodotsent Utrechti ja Leydeni ülikoolis, loonud juba kolm sümfooniati.

Poola riikliku muusikaauhinna,

milline on 7000 zlotti, omandas Varssavis elav komponist ja orelkunstnik Felix Novovjejski, kes on tunnustatud pedagoog ning omab teeneid poola laulukooride organiseerimises. Tema helilooming on enamuses vaimulikkude laadi, tema tähtsamaid teoseid oratoorium „Quo vadis?“.

Beethoven'i kirjaded

leiti hiljuti Šveitsist 250-numbriline kogu. Need on päämiselt kirilise iseloomuga kirjad Beethoven'ilt kirjastajaile ja instrumendiehitajaile, kuid nende hulgas leidub ka käsikirju, milliste varal selgub, et tänapäeva redaktsioonis mõndagi Beethoven'i loomingu kantakse ette teisiti, kui autor seda ise on soovinud.

Wagner'i ja Mozart'i

aastapidustused korraldatakse tänavu Münchenis 24. juulist 27. augustini. Ettekandele tulevad kõik Wagner'i ooperid (välja arvatud „Liebesverbot“, „Rienzi“ ja „Hollandlane“) Mozart'i, „Nõiavile“, „Figaro pulm“, „Don Giovanni“, „Serail“, „Così fan Tutte“ ja „Giardiniera“, pääle selle rida Richard Strauss'i lavateoseid. Kaastegelasiiks ja juhatajaks on üldiselt tunnustatud jõud.

Igor Stravinski' memuaarid

on teoksil; neist toob väljavõtteid „Revue Musicale“. Selgub, et Stravinski' muusika edu on sagedasti takistatud sõprade liigagaruse ja kaastööliste vale mõistmise läbi novaatori ideede suhtes. Nii on Diaghilev 1913. aastal omavõlliselt seganud Stravinski-Raveli poolt aranzeeritud Musorgski' „Hovanščina“ muusika Rimski-Korssakovi variantidega, rikkudes terviku. Kui ballett „Petruška“ Viinis kanti ette, „tegi orkester muusikast omapääd mingi püdi, ja mõned orkestrandid tihkasisid alul valjusti kõnelda „schmutzige Musik'ist“. Keegi dekoratsioonivahetaja ütelnud siis: „Ärge kurtke, härra. Töötan siin viiskümmendviis aastat ja alati kordub sama lugu: ka „Tristan'iga“ tehti samuti.“ — Keiser Vilhelm II jällegi kiitnud 1913 Berliinis ta balletti „Kleopatra“, Baksti lavastuses, Diaghilevi juhatusel, et see olevat tubliks näitlikuks õppetunniks igale egyptoloogile. (Keiser armastas näida suure „Connoisseur'ina“).

Saksamaa Lauljate Liitu,

mille viimane laulupidu oli 7. sept. m. a. Trieris, on kogunenud umbes 22.000 ühingu üle 800.000 liikmega.

„Kolmas riik“ laostab oma muusikat.

Hitleri režiimi kohaselt praegu Saksamaal tunnustatakse vaid neid kunstnikke, kes on puhastverd aarialased ega ole kunagi patustanud Hitleri ja tema kaaslaste õpetuse vastu, — täiesti hüljatud on need mõõdupuud, millistega lähenetakse kunstile teistes kultuurimais, mistõttu paljudki seni jumaldatud ja geeniusteks kiidetud kunstnikud on pidanud Saksamaalt lahkuma. Viimase üllatusena kunsti laostumise käigus Saksamaalt tuleb teade, et seni Saksa uue muusika eestvõitlejaks tituleeritud Paul Hindemith' ja Alban Berg'i teoste ettekanne on pandud keelu alla, kuna millegipärast nende muusika ei vastavat saksa „uuestisünni“ vaimule.

Kas aga lõppeks ei kujune nii, et kõik see, mis seni Saksamaal oli kunsti ja kultuuri alal väärtuslikku, nüüd visatakse säält välja kui mittesaksalik ja võõras, ning lõppeks muutub küsitavaks, kas kunagi on olnud olemaski puhastverd saksa kultuuri? Kas ei ole kõik see, mida Saksa seni on kiitnud endale kuuluvaks, väga suurel määral võõraste poolt loodud ja toodud!

Kuulus Lener-keelpillikvartett

korraldab 4. juunist kuni 28. juulini Veveys (Šveitsis) Beethooven'i muusikapidustusi.

Rahvusvahelise Kaasægse Muusika Seltsi

muusikapidustustel Karlovy Varys (Karlsbadis) s. a. 2.—6. okt. esinevad kolmel kontserdil oma orkestritöödega: Sl. Osterc, Borck, Schönberg, Hába, P. O. Ferroud, J. Durme, P. Borkovec, R. Palester, Alban Berg, H. Feiertag, L. Berkeley, Vladimir Šebalin (venelane), L. E. Larsson, K. A. Hartmann, C. Ruggles, — ja kahest kontserdist oma kammermuusikatöödega: H. Badings, S. Jemnitz, H. W. Süsskind, F. Finke, A. Moyzes, L. Dallapiccola, W. Burkhard, S. Veress, G. Petrassi, R. Chevreurille, A. Webern, Alan Bush, B. Woytowich, E. Maconchy, Vl. Vogel.

Leningradi Filharmoonia orkestri

kapelmestriks on praegu dr. Fritz Stiedry. Orkestris on 95 mängijat. Stiedry on endine Berliini Riigiooperi teine juht.

Istanbul

saab uue euroopalise konservatooriumi. Maja kavandi võistlusest on võtnud osa üle 30 arhitekti, kelle hulgas leidub ka välismaalasi.

Šanghai linnaorkester

koos Šanghai kooriseltsiga, milline asutatud käesoleva aasta alul, on mõne aja eest Mario Paci juhatusel edukalt kannud ette Bach'i missa „in h“. Kavad töid väga korralikke seletusi ja sõnu saksa, inglise, prantsuse, hiina, jaapani ja vene keeles. Järgmise suurteosena kantakse ette Beethoven'i „Üheksas“!

Populaarne laul.

Viimaseks n. ü. „atraktsiooniks“ meie muusikailmas kujunes Mart Saar ühe oma lauluga. Akki ilmus temalt päeva-valgele uus segakoori laul, mille viisiks ei ole midagi muud, kui vana tuntud „Kui siin kloostri igavuses“ — hale-kurblik laenukaup! Ei osatud mõtelda, mis Mart Saarega nüüd on lahti — tema ja niisugune viis! Ühed arvasid, et Mart on annud oma muusikalisele orientatsioonile täispöörde, teised aga otsustasid, et Mart tahab proovida ka teisema ja kergema kaubaga.

Kui siis Mart Saar varsti pääle selle

Fr. Kreisler'i transkriptsioonid — originaalid.

Et Fritz Kreisler, kuulus viiulivirtuoos, on kõigi oma transkriptsioonide päris autorgi, selle kohta ilmus ajakirjanduses lühiteade, mis tugineb kunstniku seletusel:

„Iga nimetatud pala, tegelikult aga kogu seeria peälkirja all „Klassikalised palad käsikirjadest“ on igas üksikasjaski minu enda loodud helitööd, välja-arvatud vaid esimesed kaheksa takti Couperin'i palast „Chanson de Louis XIII“, mis on laenatud ühest traditsioonilisest viisist. Vältimatu vajadus („necessity“) sundis mind kolmekümne aasta eest sellele võttele, kui tahtsin oma eeskava laiendada. Pidasin ebamugavaks ja taktituks lõpmata korrata oma nime eeskavadel.“

Sellele kõmulisele seletusele võiks vahest veel lisada, et Kreisler on kurjasti tarvitanud oma 14 teose avaldamisel üheksa 17.—18. sajandi helilooja nimesid, need on: Cartier, Couperin, Dittersdorf, Francoeur, Martini, Porpora, Pugnani, Stamitz ja Vivaldi. Et arvustajad seda müstifikatsiooni ise ei märganud, ei saa neile kuidagi panna süüks: mainitud autorite koguteosed on seni avaldamata ja kontroll raskendatud. Kreisler'i vabandavat seletust oma teo motiivide kohta ei saa pidada kaaluvaks. Sellele seltsib veel raskendava asjaoluna seik, et mainitud Kreisler'i teoste menu tunduvalt oli tingitud kuulsate nimede protekteerivast mõjust. Ent see menu tingis päälegi õige ilusaid autorihonore. Kas ei võiks selline teguviis ka teisi heliloojaid ahvatleda libedale teele.

Nali naljaks

lauu lendulaskmist tuli „ilma kaema“ oma Hüpasaarest, olevat tema ja kellegi tuttava vahel kujunenud järgmine jutlemine:

Tuttav: „Kuule, Mart, mis imelise laulu sa oled valmis teinud! Kas hakkad nüüd õige „Heleda tähe“ ja „Kaks mustad silmad“ stiili harvastama või?“

Saar: (kõikeandestavat naeru õhõttades) „Mis siis ikka! Häda ajab härja kaevu! Kui muu kaup enam ei lähe, eks siis teeme heledaid tähti!“

Tuttav: „Aga kuhu jääb siis renomee?“

Saar: „Renomee! Renomeest ei saa elada!“

Tuttav: Noh, kas kloostri laulust arvad elavat?"

Saar: „Oi, ära sa ütle midagi! Juba on mul tellimisi selle laulu pääle nii palju, et vaatan, kas nüüd aasta-otsa üldse enam maksab midagi kirjutada. Paljundan aga neid kloostri-igavusi ja jagan ennegi kooridele! Ometi ükskord ehk saan kindlamale leivale!"

Tuttav: „Vaata, kui pakud viimaks veel laulupeokski!"

Saar: „Ja, kas arvad, et ei sobiks või! On sul veel rahvalikumat laulu sellest?! Kui ikka tõmmatakse laulu-laval lahti, siis laseb terve rahvas kaasa, isegi plangu taga ka!"

Saatuslik alas.

Hamburgi Linnateatris mängiti Wagneri „Siegfriedi". Viimasel hetkel kangelastenor oli ütelnud ära ja noor kolleeg, kes kunagi polnud esinenud Hamburgi laval, pidi teda asendama. Korrapärast proovi polnud võimalik enam teha ja nii võidi temale seletada ainult lühidalt üht-teist. Talle näidati alasi juures nuppu, millele pidi vajutama jalaga, et see teatava mõõga hoobi järgi läheks pooleks; kinnitati veel, et ta mitte kogemata mehhanismi enneaegu ei paneks liikuma. Noore tenori ärritus oli aga nii suur, et ta unustades hoiatuse, juba mõne minuti pärast puudutas nuppu, ja alas langes kaheks osaks.

Lavakogenud Mime, tahtes olukorda kiiresti päästa, läks teisele poole ja asetses alasi ette ning käsi selja taga hoides, lõi tugeva tõukega selle jälle kokku. Ta mõtles rahuldusega, et nüüd on kõik korras. Aga saatuse pilkena polnud asi mitte nii. Kui ta nimelt tahtis minna tagasi oma endisele kohale, rändas alas temaga kaasa. Vammuse siil oli jäänud alasi vahele ja ei annud järgi kõigile katsetele vaatamata. Siegfried omakord püüdis jalaga umbes pool meetrit temast eemale läinud alasit kohale nihutada. Nii käis Siegfriedi ja Mimi võitlus, kuni viimane lõpuks üliinimliku jõuga end alasist vabastas. Siil aga jäi alasi vahele.

Nüüd oldi niikaugel, et Siegfried oma osa kohaselt vuhisedes mõõgaga alasisse löi, nupule vajutas ja alas pooleks vajus. Selle juures muidugi kukkus vammuse siil põrandale. Publik, kes seda lõbusat mängu huviga oli jälginud, puhkes rõkkavalt naerma.

Mitte küsida.

Mozart teatavasti algas oma karjäär imelapsena, kuid sellegipärast näitas üles vastumeelsust seesuguste järeltulijate vastu. Kord mängis talle ette üks varaküps poisike. Mozart, ammu juba kuulus, jälgis ettekannet, ei jõudnud aga suruda alla kärsituse tunnuseid.

Viimaks ütles ta noorele kunstnikule: „Teil ei puudu talenti, töötage ja teie jõuate kaugele!"

„Ah, tahaksin nii meeeldi komponeerida," lausus pois, „ütlege mulle ometi, meister, kuidas peab sellega algama?"

„Kõigepäält peate veel väga palju õppima, natuke ka vanemaks muutuma, siis on küllaltki aega mõelda komponeerimisele."

„Teie ise aga komponeerisite juba kolmeteistkümmne aastaselt" tähendas teine.

„Tõsi küll," vastas Mozart naeratades, „mina aga ei küsinud kelleltki, kuidas pean sellega algama."

Mefisto lõksus.

Kaua aega tagasi laulis Šaljapin Moskvas Mefistot. Sulg kübaral, mõök küljel, seisab ta kannatlikult tõstukil ja ootab, kuni ta sellega peab jõudma maapinnale. Ta kuuleb, kui Faust laval karjub oma hädaldava „Saatan, ilmu," kuuleb seda teine ja kolmaski kord, ent siiski ei liiguta end tõstuk... on nähtavasti jäänud kinni. Tenor ülal on ahastuses, orkester lakkab mängimast. Oma hirmus Faust hütab neljas kord „Saatan, ilmu." Viimaks tõmme ülesse ja Mefisto seisab Fausti ees.

„Mis siis lahti oli," sosistab Faust Šaljapinile. Teine vastab aga Goethe't varieerides, et kogu publik kuuleb: „Pead hüüdma neil korda!"

Materjalide kasustamine allikat nimetamata on keelatud.

PÄÄTOIMETAJA
JUHAN AAVIK

TOIMETUSE KOLLEGIUM:
A. LOORITS, A. OINAS, E. RUBER

VASTUTAV TOIMETAJA:
EDUARD VISNAPUU

Valjaandja *Eesti Lauljate Liit*, Tallinn, Lai 7, telefon 431-82

Helikunstnike aadresse

Tallinn:

- Arder, A.**, konservat. lauluõpetaja, ooperilaulja, Toompuiestee 4—8.
- Einer, Helmi**, ooperilaulja, konservatooriumi lauluõpetaja, „Estonia“ teatri-maja, tel. 460-37.
- Franz, Erika**, pianist, Kopli tn. 26—3, telef. 453-57.
- Gentz, Harry**, klaveriõpetaja, muusikateooria, S. Tatari 10—12.
- Hellat-Lemba, L.**, konservatooriumi lauluõpetaja, ooperilaulja, Imanta tn. 3—4, tel. 464-84.
- Kapp-Ruckteschel'i muusikakool**, klaver, laul, viiul, cello, Vene tn. 16—6.
- Koch, Thekla**, klaverisolist, saade, tunnid, Rohu tn. 11—21.
- Kuntler, Erich**, diplomeeritud cellokunstnik, tunnid, S. Tartu mnt. 74—4.
- Laan, Herbert**, viiulikunstnik, Tatari tn. nr. 21-a—15.
- Lamp, Karl**, cellokunstnik, tunnid, Ratas-kaevu tn. 20—3.
- Lipand, Ella**, kontsertilaulja, häälesaadja, Raudtee tn. 68—10.
- Mohrfeldt-Viitol, H.**, konservatooriumi van. klaveriõpetaja, V. Tartu mnt. 12—11, tel. 455-97.
- Mägi, Magda**, klaveritunnid ja saade, S. Roosikrantsi 8—9, tel. 464-76.
- Nicolai, F.**, pianist, Riigi-Ringhääling.
- Plaks, Olga**, pianist, Jannseni 5—2, telefon 310-26.

AUGUST PERMANN

O-ü „Esto-Muusika“ ja Tallinna Konservatooriumi klaverimeister ja -häälestaja.

Tallinn, Vambola tän. 8—15. telef. 453-26.

P. PRESSNIKOFF

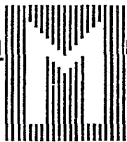
Kontsert, saade, tunnid, klaver ja orel.

Tallinnas ja väljaspool.
Tallinn, Pikk 66—1.

- Prommik, Lilli**, muusikaõpetaja, Jannseni nr. 7—7.
- Redlich, Arvid**, klaverisolist, saatja, tunnid, S. Karja 9—2-a.
- Tamm, Aino**, Tallinna konservatooriumi lauluõpetaja, Tina tn. 23—20, tel. 302-40.
- Tenno Vironi**, laulja ja lauluõpetaja, Jakobsoni 4—7.
- Toomingas, Vold.**, muusikaõpetaja, koorijuht, Paldiski mnt. 42-b—6.
- Vaks, Julius**, trompetist, konservatooriumi inspektor, Falkpargi tn. 18—7.

Nõmme:

- Böläu, Rita**, konservatooriumi itaalia keele õpetaja, grupid ja eratunnid, Nõmme (Rahumäe), Raudtee tn. 10, tel. 520-45.

MUUSIKALEHE

1935. aasta tellimiste vastuvõtmine avatud.

E. Laujate Liidu liikmeile — aastas Kr. 2.—
Teistele „ 2,25
Välismaale „ 4,50

ILMUB 10 KORDA AASTAS
TELLIMISI VÕTAVAD VAS-
TU KÕIK POSTIASUTUSED

TOIMETUSE JA TALITUSE AADRESS :
TALLINNA, LAI T. 7. TELEFON. 431-82

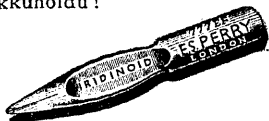
Järgmine „Muusikalehe“ number ilmub augusti lõpupoolel.

S I S U K O R D :

K. A. Hermann eesti muusika-
elus — J. Aavik.
Tere tulemast Pärnumaa VI lau-
lupeole — O. Kask.
Ettevalmistusi Pärnumaa VI lau-
lupeoks — R. S.
Tartumaa III laulupidu — R. R.
Aundmeid X üldlaulupeo tegelas-
konnast.
Koosoleku pidamise kord laulu- ja
muusikaühingus.
Meeskooride nurk: K. Türupu ja
TMS — P. Grünfeldt, juu.
Põhjamaade laulupidu Stokholmis
— M. R.
Joosep Saar 50-aastane.
Sibelius endast ja teistest.
Oper ja kontserdid.
Mitmesugust, illustratsioonid, nal-
jad.

Kirjutage
„IRIDINOID“

sulega, mis annab
80% kokkuhoidu!

märk „IRIDINOID“

777 E. F. = kõvad
777 F. = pehmed
838 E. F. = keskm.
444 F. = pehmed

Igal sulel
peal:

**Pliiatsi
kopeerpaber**

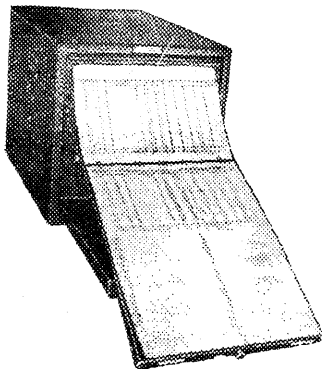
NONSTICK-ABERTO

ainuüksi annab

200 ära kirja

Ei kleepu ega määri!

Vabr. esind.: **A. Bertelov**, Tallinn

Riigiasutustele, pankadele ja kontoritele

metall-kartoteekappe

võistle mata hinnaga, tuntud headuses,
igas suuruses: füüsika, psühholoogia
aparaate ja õppevahendeid valmistab

ED. PIKKANDI

peenmehaanika töökoda Tartus,
Gildi tänav nr. 3.

Asutatud 1927. a.

Ainult „**GLORIA**“ sukki

mis uue väljatöötamise tõttu on nägusamad ja
paremad, kannab elegantne daam. Valmistat-
akse ka moodsaid meesteranva sokke
„GLORIA“ märgiga.

Telefon 456-79. Tallinn, Uus tän. 28.

Ärge

unustage küllastamast

saapakauplust

Raudnaht
Tallinn

Estonia puiestee 15.

Telefon 457-96.

Jalgrattad

Naumann, National j. t. jalgrattad omatööstusest

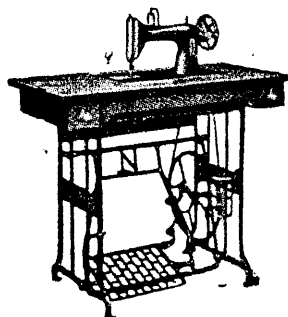
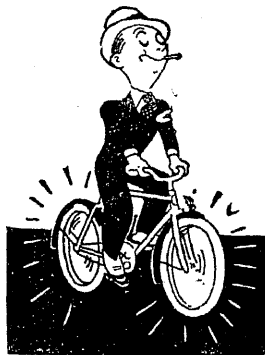
Mootorrattad

Calthorpe, Automoto

Jalgratta abimootorid „Õva”

Õmblusmasinad

Naumann, Pfaff, Vesta

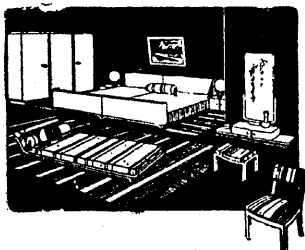

KR. SAAR & Ko

Tallinnas, Viru 3. Telefon 461-20

Tartus, Raekoja 2. Telefon 6-94

Maitsekas kodusisustus on kodukultuuri alus!

Seda võimaldab soodsail maksutingimusil

MOÖBLITEHAS

A./S. „MASSOPRODUKT”

TALLINN, S. TARTU M. 73. TEL. 308-96.

Külastage meie mööbliladu!

Põllumajanduslik eksport-osühisus

„OVO”

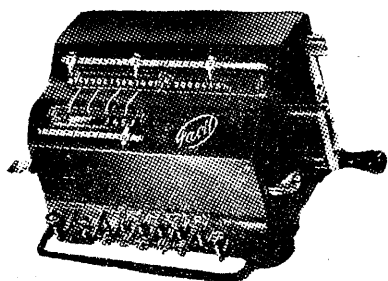
Asutatud 1924. a. Tallinn, Suur Karja 18

Eesti Laenu Panga majas ja ruumes.

Kõnetr. 445-71 ja 447-53. Posk. 246. Telegr. „OVO” – Tallinn.

Ostab piiramata arvul aasta läbi
väljaveoks ja siseturu tarbeks

KANAMUNE JA NAHRU.

Arvutusmasinad *Facit*

käsitsi ja elektriga
töötamiseks

V^D LOUN & SCHITIKOV

TALLINN, NIGULISTE 18 • TELEFON 434-37

Litograafia

J. MÄNNIK

Valmistab kõiksuguseid

värvilisi trükitöid

Tallinn, Soo tän. nr. 23.

Telefon nr. 436-86.

Soodsaim
fototarvete
ostukoht

Aug. Tanseri

Tallinn, Viru 7. Telef. 430-98.

Akadeemiline kooperatiiv

Tartus, Ülikooli tän. nr. 15. Telefon nr. 63.

**Raamatu-, büroomasinate ja
-tarvete kauplus.**

Teaduslikkude ja informatsiooni teoste kirjastus ning pealaod. Ajalehe tellimiste ja kuulutuste vastuvõtmine. Korterite büroo. Õigusteaduslikkude õpperaamatute laenukogu. Tõlked ja paljundused. Ajalehtede väljalõigete büroo.

Eriala: akadeemilise pere tarbed.

Sisevete Laevandus

„TARTU“

peab reisijate ja kaubaveoks ühendust aurikutega Tartu ja Peipsi järve sadamate vahel järgmiselt:

Tartu—Vasknarva liinil — üks kord nädalas.

Tartu—Nina—Kallaste—Mustvee liinil — 3 korda nädalas.

Tartu—Varnja—Kasepää—oikja—Piirisaare liinil — 6 korda nädalas.

Tartu—Võõpsu liinil — 3 korda nädalas.

Tartu—Värskla liinil — 2 korda nädalas.

Tartu—Putovitsi liinil — 1 kord nädalas.

Ühendus Emajõe sadamate vahel, nimelt: Tartu—Haaslava—Kabina—Kaagvere vahel igapäev. Ekskursioonidele, õpilastele ja üliõpilastele 50% hindaalandust. Abonement ja edasi-tagasi sõidupiletid. Laevad väljasõitudeks jõe ja järvel kokkuleppel. Täpsemalt sõiduplaanides.

Sisevete Laevandus

„TARTU“

Juhatus—Lodja tän. 25, tel. 3-02.
Ekspeditsioon—Auriku tän. nr. 2.
Telefon 3-98.

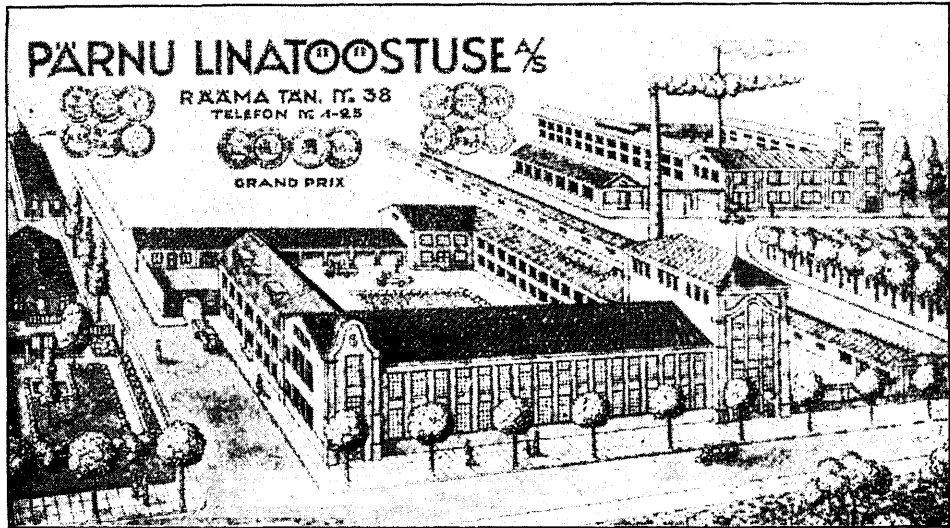
J. HERMANN'i pianiinifööstus

Asut. 1911. a.

TARTUS, UUETURU 3. OMAN. KORTER TRIIGI T. 4—2.

Soovitab kõige uuema ja täieliku konstruktsiooni järele valmistatud kõrgeväärtuslikke kontsert- ja hariliku suurusega **pianiinosid**. Meie tuntud helikunstnik oma arvustuses kirjutab mainitud pianiinode kohta järgmist: „Firma J. Hermann'i pianiinod omavad ilusa kõlava tooni. Oma konstruktsioonilt vastavad nad täielikult praegusaja tehnilis-pianistlikele nõuetele ja on eriti kõvad ja vastupidavad.

L. MILK, helikunstnik, Tartus.

Soovitab oma vabriku linast lõnga ja niiti mitmesuguses jämeduses, pesurillet pleegitamata, pleegitatud ja värvilist, vanerlillet, küsitöö-, madratsi- ja põrandarillet, villjakotte ja kotirillet. Masinarihmu, presente ja presendrillet — imbutatud ja imbutamata, kalavõrke ja võrgulõnga. Nööre — peenemast sidumisnöörist kuni ohja-, köie- ja jämedate trossideni, igat sorti kalapüügi ja värtanööre.

Võtame rahva linu, takku, villu ja kangaid ümbertöötamiseks otse vabrikusse ja ka meie esindajate kaudu saates üle kogu maa. Soovikorral vahetame linade ja takkude vastu kohe valmisrillet ja lõngu **linatööstuse** vabriku hindadega vabriku ladudes: Jännesselja tän. 11 ja Vene tän. 9

Klišeetööstus

Artur Haav

Tallinn, S. Karja 21

Kõnetraat 546-48

Joone-, võrk- ja mitmevärvilised klišeed.

1935. a. kevadised uudisteosed:

H. Andevai: Lihavõtte kuldmana. Lastejutt	Hind	—80
A. Haava: Laulan oma eesti laulu. Luuletused	"	1.—
H. Jänes: Valimik deklamatsioone	"	3.25
F. Karlson: Rännakuil. Sonetid	"	1.25
C. J. Kieviat: Kuidas elas van Dik Trom	"	1.50
E. Kippel: Ahnitsejad I. Rahvaraamat nr. 2	"	1.—
J. Liiv: Ühe kirjaniku päevaraamatust. Kogutud teosed V/VI anne	"	1.40
O. Luts: Kuningakübar. Mälestusi VII	"	3.75
A. Poska: Hiirekeste päev. Laste pildiraamat	"	—40
R. Roht: Esimene armastus. Romaan Vabadussõjast	"	4.25
V. Shakespeare: Torm. Näidend 5. vaatuses. Tõlkinud A. Oras	"	1.40
V. Shakespeare: Romeo ja Julia. Näidend 5. vaatuses. Tõlkinud A. Oras	"	1.90
F. Sillanpää: Silja. Romaan.	"	3.50
A. Taar: Kolm sündi. Näidend 4. vaatuses	"	1.80
Fr. Tuglas: Kriitika I. Teine täiendatud trükk	"	3.—
Fr. Tuglas: Kriitika II. Teine täiendatud trükk	"	3.—
J. Vahtra: Laane kurus. Rahvaraamat nr. 1	"	1.—

Ilmumas kevadisel hooajal:

- K. Hamsun: Maa õnnistus. M. Pedaja tõlkes.
 H. Heine: Saksamaa talveuni. A. Orase tõlkes.
 O. Luts: Kevade I. 4-as trükk.
 V. Ridala: Meretäht. Luuletused.

Nõudke meie nime ja hinnakirju.

„Noor-Eesti Rahvaraamat“

on algupärase ilukirjanduse odav seeria.

Ilmunud: Rahvaraamat nr. 1 — Jaan Vahtra: Laane kurus.

Rahvaraamat nr. 2 — Enn Kippel: Ahnitsejad I.

Rahvaraamatut ilmub 6 numbrit aastas.

Rahvaraamatu tellimishind on aastas kr. 4.50, poolaastas kr. 2.25.

Üksiknumber kr. 1.—

„Noor-Eesti Kirjastuse“ kuukiri „Tänapäev“ on elav, huvitav, vabamõtteline üldajakiri paljude piltidega.

„Tänapäev“ ilmub üks kord kuus. Tellimishind 1935. a. lõpuni kr. 2.90, üksiknumber 40 senti.

Saagu „Tänapäev“ igale kaaslaseks kodus ja võõrsil.

O/Ü. „NOOR-EESTI KIRJASTUS“

Tartus, G. Adolphi 11. Posti jooksev arve 22—32.

Kõige suurem ja täielikum

Eesti riide- ja valmisriiete kauplus

KARL ABEL

Tartus, Kaubahoov nr. 35.

Telefon nr. 8-19.

Soovitab rikkalikus valikus võistlemata headuses

Naisterahva mantli- ja kostüümiriideid, imeilusaid sesooni kleidiriideid uutes mustrites ja värvides.

Meesterahva palitu-, ülikonna- ja püksiriideid kodu- ja välismaa parematest vabrikutest ning igat seltsi riidekaupa j. n. e.

Laos valmis naiste ja meeste palitud, mantlid, ülikonnad, siid-, trenchcoat-, kummi- ja present-vihmamantlid ilusais värves.

Tellimised täidetakse I-järgu spetsiaal juurelõikajate ja parimate meistrite poolt äri täielikul vastutusel. Töökoja täiendamise järele on võimalik kõik tellimised täpselt ja korralikult täita.

Teadke, et odavasti ja moodsalt esirinnas riietuda saate ainult

KARL ABEL'i riide- ja valmisriiete kauplusest
Tartus, Kaubahoov nr. 35. Telefon nr. 8-19.

EESTI RIIDEVABRIKUTE
HOOAJA UUDISED VALMIS-
TAVAD TEILE TÕSIST RÕÖMU

A.-S. KREENBALT

Järgmiste kodumaa tekstilvabrikute müügi-
keskkoht ja pealadu:

● BALTI PUUVILLA KETRAMISE
JA KUDUMISE VABRIKU A.-S.

● KREENHOLMI PUUVILLA-
SAADUSTE MANUFAKTUURI O.-Ü.

● SINDI TEKSTILVABRIKUTE
ÜHISUS end. Vöhrmann ja Poeg

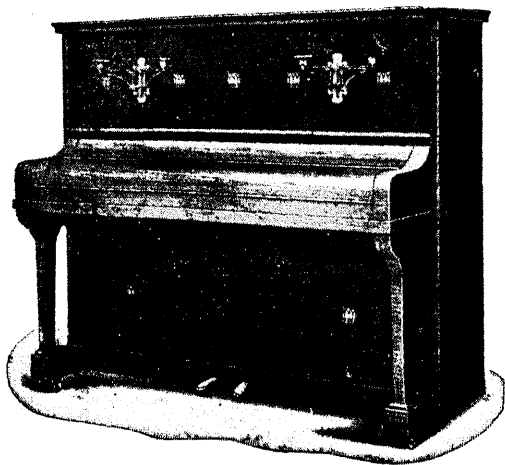
● EESTI NIIDIVABRIKU ÜHISUS

Pianiinosid

Kõige uuem ja täielikum
konstruktsioon.

Kõla poolest võrdsed maailmakuul-
sate firmade omadega, mille pari-
maks tõenduseks helikunstrikkude
ostud ja soovitused.

Täieline vastutus.
Vabriku hinnad.
Soodne järelmaks.

KARL SAAR'e klaveritööstus

TALLINN, SUUR JUHKENTALI 10-A • TELEFON 457-01.

Daamidele

erimoodsald
kleidiriideid
villas, siidis ja sametis.

Härradele

kodu- ja Inglismaa vabrikute
ülilkonna-,
palltu-,
püksi-
ja igasuguseid
vormi-

} riideid

ostate teie loomulikult kõige soodsamini

M. JÄNESE suurärüst

TARTUS, KAUBAHOOV 9-10-11-12.
Kõnetraat 5-91. Asutatud 1899. a.